

Motivacija erasmus studenata: zašto se prijavljuju i gdje žele ići

---

Žderić, Ana

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:359536>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-29**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**MOTIVACIJA ERASMUS STUDENATA: ZAŠTO SE
PRIJAVLJUJU I GDJE ŽELE IĆI**

Mentorica:

prof.dr.sc. Vlatka Škokić

Studentica:

Ana Žderić

Split, rujan 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, ANA ŽDERIĆ,
(ime i prezime)

izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je navedeni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio navedenog rada nije napisan na nedozvoljeni način te da nijedan dio rada ne krši autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Split, 2023 godine

Vlastoručni potpis : Ana Žderić

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. Problem rada	5
1.2. Predmet i cilj rada	6
1.3. Izvori i metode rada	6
1.4. Struktura rada	7
2. TEORIJA INTERNACIONALIZACIJE VISOKOG OBRAZOVANJA	8
2.1. Pojam i obilježja	9
2.2. Koncept internacionalizacije visokoškolskog obrazovanja.....	10
2.2.1 Negativni aspekti internacionalizacije	12
2.3. Hrvatska internacionalizacija visokog obrazovanja	13
3. ERASMUS+ PROGRAM I NJEGOVE KARAKTERISTIKE	15
3.1. Proces prijave na Erasmus+	18
3.2. Opis projekta mobilnosti	19
3.3. Odluka o Erasmusu.....	22
3.4. Kriteriji studenata za odabir države	23
3.5. Najposjećeniji gradovi studenata na razmjeni.....	26
3.6. Erasmus studenti u hrvatskoj	29
3.7. Motivacija za odlazak studenata na Erasmus programa	32
4. ISTRAŽIVANJE MOTIVACIJA ERASMUS STUDENATA: ZAŠTO SE PRIJAVLJUJU I GDJE ŽELE IĆI	36
4.1. Metodologija istraživanja	36
4.2. Instrumenti za prikupljanje podataka.....	36
4.3. Rezultati.....	37
4.4. Rasprava	39
5. ZAKLJUČAK	41
LITERATURA	43
Sažetak	45
Summary	46
PRILOZI	47

1. UVOD

Današnji globalizirani svijet od mladih ljudi zahtijeva niz novih kompetencija te diplome sa sveučilišta. Među kompetencijama najviše se spominju vještine interkulturalne komunikacije koje odražavaju sposobnost osobe da održava kontakt i komunikaciju s multikulturalnim timovima, ali i da razvijaju strategije ponašanja unutar društvenih i profesionalnih djelatnosti. Studentska mobilnost je proces u kojem studenti putuju u drugu zemlju kako bi pohađali nastavu ili obavljali prakse u drugoj visokoobrazovnoj instituciji. Mobilnost se često smatra ključnim elementom modernog obrazovanja jer pruža studentima mogućnost stjecanja iskustva i znanja u drugom okruženju te upoznavanja s drugim kulturama i jezicima. (Agencija za mobilnost i programe Europske Unije 2017.)

Međutim, da bi se studentska mobilnost razvila i dobila strateški pristup, potrebno je definirati okvir s jasnim ciljevima na lokalnoj, nacionalnoj i internacionalnoj razini. Visokoobrazovne institucije igraju ključnu ulogu u organiziranju i provođenju studentske mobilnosti, kao i mobilnosti nastavnog i administrativnog osoblja. (Radić 2018.). One moraju biti osposobljene za identifikaciju potencijalnih prilika i izazova u vezi s mobilnošću, uspostavljanje suradnje s drugim institucijama, pružanje podrške studentima i osoblju tijekom mobilnosti te praćenje i procjenu učinka mobilnosti.

Na lokalnoj razini, visokoobrazovne institucije trebaju surađivati s lokalnom zajednicom kako bi identificirale potrebe tržišta rada i uskladile programe s tim potrebama. Na nacionalnoj razini, potrebno je uspostaviti mehanizme financiranja koji će podržati mobilnost studenata i osoblja, te osigurati kvalitetno praćenje i procjenu učinka mobilnosti. Radić (2018) govori kako na međunarodnoj razini, treba uspostaviti suradnju između visokoobrazovnih institucija iz različitih zemalja kako bi se pružile prilike za međunarodnu razmjenu znanja i suradnje. Najbolji uvjet za razvoj svih tih kompetencija je obrazovanje, učenje kroz rad i komunikacija s velikim brojem ljudi iz različitih država koji imaju drugačije običaje od onih na koje smo navikli.

Na taj način, osim proširenja vokabulara stranih jezika, koji su svakako od velike koristi i pomoći u daljnjem radu, osobe imaju priliku raditi na sebi, poboljšati ostale vještine koje su stekli kroz školovanje a nisu imali priliku iskoristiti ih u praksi. Mnogi studenti se tako odlučuju na sudjelovanje u Erasmus+ programu koji je usmjeren na mobilnost studenata u različite zemlje Europe, a posljednjih godina i izvan nje, kako bi im se ostvarila mogućnost obrazovanja na stranim fakultetima, pomoglo pri usavršavanju stranih jezika te steklo

nove vještine. Studiranje u inozemstvu pomaže pri razumijevanju međukulturalnih razlika, ostvaruje se profesionalna suradnja te se potiče interakcija između građana različitih zemalja članica Europske unije. Trajanje Erasmus + programa između tri i četiri mjeseca predstavlja i više nego dovoljno vremena da se studenti prilagode drugačijim izazovima i vrate bogatiji za novo i neponovljivo iskustvo.

1.1. Problem rada

Posljednjih godina Erasmus+ program doživljava pravi procvat. Želja za novim iskustvima, upoznavanjem novih kultura i stjecanja novih poznanstava svake godine privlači sve veći broj studenata. Mogućnost internacionalnog obrazovanja ostavlja pozitivan učinak na studente koji stečeno iskustvo kroz rad s profesorima i ostalim studentima mogu upotrijebiti na budućem radnom mjestu. Osim toga, Erasmus+ program omogućuje i usporedbu domaćih sveučilišta sa stranima i ostavlja prostora za napredak kako jednima tako i drugima. S druge strane, često postoje problemi s kojima se studenti sreću kod ovog programa. Iako je Erasmus+ program postao popularan među studentima, neki studenti možda nisu dovoljno informirani o svim mogućnostima koje pruža. Moguće je da postoji nedostatak informacija o tome kako se prijaviti za program, koje su sve mogućnosti i opcije razmjene, te koje su sve koristi od sudjelovanja u programu. Mnogi studenti žele sudjelovati u Erasmus+ programu, ali se suočavaju s financijskim preprekama koje im mogu spriječiti da to učine. Troškovi života u drugoj zemlji mogu biti visoki, a studentski proračuni su obično ograničeni. Stoga, mnogi studenti možda neće moći sudjelovati u programu zbog nedostatka novca. Studenti se često suočavaju s poteškoćama u odabiru grada u koji žele ići na razmjenu. Mnogi faktori mogu utjecati na ovaj izbor, uključujući kulturu, jezik, klimu, cijenu života i mogućnosti obrazovanja. Sudjelovanje u Erasmus+ programu može biti vrlo uzbudljivo iskustvo, ali također može biti i izazovno. Prilagodba na novu kulturu, uključujući različit jezik, hranu, način života i društvene norme također mogu biti neke od poteškoća na koje se nailazi pa je integracija u novu kulturu i njeno prihvaćanje svakako jedan od izazova koje studenti moraju savladati tijekom svog boravka u inozemstvu.

1.2. Predmet i cilj rada

Osnovni cilj ovog rada je istražiti i analizirati motive i razloge zbog kojih se studenti prijavljuju na Erasmus+ program razmjene studenata. Program pruža studentima mnogo iskustava koja će trajati cijeli život, stoga je važno razumjeti što privlači studente da se prijave na ovaj program. Kako bi se ostvario ovaj cilj, potrebno je analizirati razloge zbog kojih se studenti prijavljuju na program razmjene, kako biraju grad u koji žele otići, te kakvo iskustvo očekuju od programa Erasmus+. Za analizu ovog cilja koristit će se dostupna literatura o Erasmus+ programu. Također, bit će obrađena teorijska podloga i osnovni pojmovi vezani za program razmjene studenata, poput povijesti Erasmusa, strukture programa, kriterija za sudjelovanje, dostupnih stipendija, te socijalnih i kulturalnih učinaka programa. Analizirajući motive studenata za prijavu na Erasmus+, bit će se istražili faktori kao što su želja za stjecanjem novih iskustava, unaprjeđenje jezičnih sposobnosti, upoznavanje novih kultura, poboljšanje akademskog uspjeha i zaposlenja nakon završetka studija. Na temelju analize dostupne literature, bit će istraženi kriteriji po kojima studenti biraju destinaciju za Erasmus+ program, poput jezičnih potreba, kulturnih razlika, dostupnosti fakulteta i smještaja.

1.3. Izvori i metode rada

Za pisanje rada korištena je domaća i strana literatura. Primarni i sekundari izvori poput stručnih knjiga i časopisa, znanstvenih radova, zakona radnoga prava, te podataka dostupnih u online bazama podataka kao i razmatranja stručnjaka na navedenu temu objavljenim na internetskim stranicama. Metoda apstrakcije će izdvojiti ključne pojmove iz podataka koji se prikupe tijekom istraživanja. Također će se primijeniti metoda klasifikacije kako bi se organizirali podatci u kategorije koje mogu pomoći u razumijevanju motiva i razloga za prijavu na program razmjene studenata. Metoda deskripcije će detaljno opisati karakteristike studenata koji se prijavljuju na Erasmus+ program razmjene studenata. Nadalje, metoda polustrukturiranog dubinskog intervjua će prikupiti dodatne informacije o razlozima i motivima studenata za prijavu na program. Kroz ove metode istraživanja pružiti će se dublji uvid u razloge i motive koji potiču studente da se prijave na Erasmus+ program razmjene studenata i prikazati kako ovaj program pruža iskustva koja mogu trajati cijeli život.

1.4. Struktura rada

Rad je podijeljen u pet poglavlja koji su međusobno povezani. Uz standardni uvodni dio i zaključak sastoji se još i od teorijskog i empirijskog dijela. Drugo poglavlje rada bavi se teorijskom analizom koncepta internacionalizacija visokog obrazovanja u poglavlju definirana obilježja internacionalizacija visokoškolskog obrazovanja kao i Hrvatska internacionalizacija visokog obrazovanja. Treće poglavlje nosi naziv ERASMUS+ program i njegove karakteristike, opisan je proces prijave, opis projekta mobilnosti, odluka o Erasmusu kao i kriteriji studenata za odabir države. Četvrto poglavlje objašnjava metodologiju i ispitanike te predstavlja rezultate provedenog istraživanja. Peto poglavlje na kraju donosi zaključak i osvrt na napisani rad.

2. TEORIJA INTERNACIONALIZACIJE VISOKOG OBRAZOVANJA

Internacionalizacija označava stvaranje i održavanje posebnog međunarodnog režima na nekom području. To je proces i stanje zbližavanja i suradnje između država, naroda i pojedinaca iz tih naroda kao sredstvo u globalizaciji svijeta. Internacionalizacija uključuje politike i prakse koje poduzimaju akademski sustavi i institucije kako bi se nosili s globalnim akademskim okruženjem. (Europski strukturni i investicijski fondovi 2018.) Ono uključuje komercijalnu prednost, usvajanje znanja i jezika, obogaćivanje nastavnog plana i programa međunarodnim sadržajem.

Kao dio internacionalizacije pokrenute su posebne inicijative kao što su kampusi podružnica, dogovori o prekograničnoj suradnji, programi za međunarodne studente, uspostavljanje programa i diploma na engleskom jeziku. (Lider 2016.) Napori za praćenje međunarodnih inicijativa i osiguranje kvalitete sastavni su dio međunarodnog okruženja visokog obrazovanja. Kada govorimo o internacionalizaciji visokog obrazovanja, bitno je znati da se ona može promatrati kao proces kojim se unapređuje kvaliteta studiranja i to na način da se sklapaju ugovori sa studijima s inozemnih visokih učilišta i sveučilišta.

Pokreće se dolazna i odlazna mobilnost studenata, profesora, potiče se uvođenje kolegija na stranim jezicima te se prekograničnom suradnjom u osiguravanju kvalitete visokih učilišta analiziraju podatci o mobilnosti. Internacionalizacija visokog obrazovanja važna je jer donosi pozitivne pomake ne samo na individualnoj, već i na institucionalnoj, ali i široj društvenoj razini. Najveća prednost internacionalizacije na individualnoj razini bila bi zaposlenje pojedinaca, no bitno je naglasiti kako je iskustvo boravka i studiranja u drugoj zemlji itekako korisno iz razloga što omogućuje drugačije iskustvo učenja, potiče razvijanje novih kulturnih, društvenih i akademskih vrijednosti te time omogućuje osobni razvoj pojedinca. (Crikvenčić, F. 2020)

Institucionalna razina s druge strane kroz internacionalizaciju unapređuje kulturu kvalitete svoje institucije i kvalitetu svojih studijskih programa. Studenti i profesori kroz mobilnost skupljaju nove ideje i kontakte te utječu na povećanje međunarodne suradnje između visokih sveučilišta čime se omogućuje razmjena znanstvenih iskustava te se stvaraju okolnosti za napredak. Ako promatramo Republiku Hrvatsku, po privlačenju i broju inozemnih studenata koji se odluče provesti semestar u našoj državi, na začelju smo Europe. U 2021. godini u Hrvatskoj je studiralo tek nešto više od 1000 stranih studenata, što je svega 0,7% ukupne studentske populacije. Od tih 0,7% studenata koji odluče razmjenu provesti u Hrvatskoj, dvije

trećine ih je iz zemalja trećeg svijeta a istraživanje pokazuje da se tek mali broj tih studenata nakon razmjene odluči ostati u Hrvatskoj u potrazi za poslom i boljim životom. (Breznik i Gologranc, 2014.)

2.1. Pojam i obilježja

Internacionalizacija visokog obrazovanja je proces koji uključuje integriranje međunarodne, međukulturalne ili globalne dimenzije u cilju poboljšanja kvalitete obrazovanja i istraživanja za sve studente i osoblje, te doprinosu društvu u cjelini. Ova praksa uključuje različite aktivnosti poput razmjene studenata i nastavnog osoblja, suradnje između sveučilišta i istraživačkih institucija iz različitih zemalja, međunarodne kurikularne reforme, te integracije globalnih problema i tema u nastavne programe. (Europski strukturni i investicijski fondovi 2018). Cilj internacionalizacije visokog obrazovanja je poboljšanje kvalitete obrazovanja i istraživanja kroz uvođenje novih ideja i perspektiva iz drugih kultura i društava. Također, internacionalizacija omogućava studentima i osoblju pristup novim znanjima, vještinama i mogućnostima za osobni i profesionalni razvoj. (Radić, M. 2018). Osim toga, ovaj proces može poboljšati ugled i konkurentnost sveučilišta i država u globalnoj areni.

Međutim, uspješna internacionalizacija zahtijeva napore i resurse kako bi se osigurala kvaliteta programa i osigurao uspješan tijek aktivnosti. To uključuje prilagodbu postojećih kurikuluma za međunarodno tržište rada, uspostavljanje programa podrške za međunarodne studente i osoblje, pružanje kvalitetne obuke jezika i kulture, te osiguravanje adekvatnih sredstava za putovanja i boravak u drugim zemljama. (Lider 2016). Uz to, internacionalizacija visokog obrazovanja može pružiti značajan doprinos društvu u cjelini, kroz razmjenu ideja, istraživanje globalnih problema i tema, te suradnju sa znanstvenicima i institucijama iz drugih zemalja. Ova praksa može također doprinijeti razvoju međunarodne diplomacije i poboljšanju međunarodnih odnosa.

Internacionalizacija visokog obrazovanja predstavlja proces integracije međunarodne, interkulturalne i globalne dimenzije u temeljne funkcije obrazovnih sustava na nacionalnoj i institucionalnoj razini. Strahija, A. (2022) govori kako to podrazumijeva uspostavljanje suradnje s inozemnim sveučilištima i drugim obrazovnim ustanovama, transparentnost u procesu obrazovanja i priznavanje kvalifikacija koje studenti stječu u inozemstvu. Jedan od glavnih ciljeva internacionalizacije visokog obrazovanja jest pripremiti studente za globalno tržište rada, te omogućiti im stjecanje znanja, vještina i iskustava koja su relevantna za međunarodnu razmjenu i suradnju.

U tom smislu, internacionalizacija obrazovnih sustava obuhvaća različite aspekte kao što su međunarodna mobilnost studenata i nastavnika, zajednički programi s inozemnim sveučilištima, upotreba stranih jezika u nastavi i istraživanju, te promicanje interkulturalnog razumijevanja i tolerancije. Kada je riječ o suradnji s inozemnim sveučilištima, ova se može ostvariti kroz razmjenu studenata i nastavnika, zajedničke studijske programe, istraživačke projekte, te sudjelovanje u međunarodnim konferencijama i drugim oblicima suradnje. (Agencija za mobilnost i programe Europske Unije 2017).

Osim što omogućuje studentima i nastavnicima da steknu nova znanja i iskustva, ova suradnja također pomaže u razvoju međunarodnih veza i mreža koje su važne za buduće karijere i istraživanja. Internacionalizacija na institucionalnoj razini odnosi se na proces u kojem visoko obrazovne institucije aktivno sudjeluju u međunarodnoj razmjeni znanja, ideja i iskustava kako bi poboljšale svoj kvalitetu obrazovnih programa, istraživanja i usluga. Breznik i Gologranc (2014) su u svom radu istaknuli kako se ovaj proces može provesti na nekoliko načina, koji uključuju aktivnosti, ishode, motive i proces internacionalizacije, kao i internacionalizaciju kod kuće i internacionalizaciju u inozemstvu.

Aktivnosti internacionalizacije uključuju razne inicijative i projekte koji promiču međunarodnu suradnju, uključujući uspostavu partnerskih odnosa s drugim visokoškolskim ustanovama, organizaciju zajedničkih istraživanja, razmjenu nastavnog i administrativnog osoblja te organiziranje zajedničkih međunarodnih konferencija, seminara i radionica. (Europski strukturni i investicijski fondovi 2018). Ishodi internacionalizacije uključuju razvijanje međunarodnog razumijevanja i međukulturalnih vještina kod studenata, nastavnog osoblja i administrativnog osoblja. Također, cilj je unaprijediti kvalitetu obrazovnih programa i istraživanja te povećati međunarodnu vidljivost i reputaciju institucije.

2.2. Koncept internacionalizacije visokoškolskog obrazovanja

Koncept internacionalizacije visokoškolskog obrazovanja odnosi se na proces uključivanja međunarodnih elemenata u visokoškolsko obrazovanje, uključujući različite aspekte kao što su mobilnost studenata i nastavnika, međunarodna suradnja, uporaba stranih jezika u nastavi i istraživanju te prilagođavanje nastavnih programa međunarodnim standardima. Internacionalizacija ima za cilj poboljšati kvalitetu obrazovanja, promicati međunarodnu suradnju, razvijati globalne kompetencije studenata i osoblja te poticati kulturnu raznolikost. Strahija, A.(2022) u svom radu opisuje kako postoje različiti koncepti i strategije internacionalizacije, a neke od najčešćih su sljedeće:

- Internacionalizacija kod kuće (*Home Internationalization*) ovaj koncept se odnosi na uključivanje međunarodnih elemenata u obrazovanje bez potrebe za putovanjem izvan zemlje. To uključuje uključivanje međunarodnih studenata u nastavu i različite aktivnosti u lokalnoj zajednici kako bi se potaknula međunarodna razmjena i razumijevanje.
- Međunarodna mobilnost (*International Mobility*) ova strategija se fokusira na razvoj programa za mobilnost studenata i nastavnika, što omogućuje studentima i osoblju da steknu iskustvo u drugim zemljama, upoznaju druge kulture i usavrše svoje jezične vještine.
- Internacionalna suradnja (*International Collaboration*) ovaj koncept se odnosi na suradnju između visokoškolskih institucija iz različitih zemalja. To može uključivati razmjenu nastavnika i studenata, zajedničke projekte istraživanja i razvoj zajedničkih programa obrazovanja.
- Globalno učenje (*Global Learning*) ova strategija se odnosi na uspostavljanje programa koji se fokusiraju na globalne probleme i izazove kako bi studenti razvili globalne perspektive i kompetencije. To može uključivati uključivanje različitih kultura i jezika u nastavne planove, kao i provođenje istraživanja i projekata koji se bave globalnim izazovima.
- Internacionalizacija istraživanja (*Internationalization of Research*) ovaj koncept se odnosi na razvoj međunarodnih istraživačkih projekata i suradnju između istraživača iz različitih zemalja. To može uključivati suradnju na istraživanjima, razmjenu znanja i tehnologija, kao i razvoj međunarodnih istraživačkih programa.

Velik broj država i institucija usvojio je strategiju internacionalizacije visokoškolskog obrazovanja kao ključan element u postizanju ciljeva kvalitete obrazovanja, promicanja međunarodne suradnje i razvoja globalnih kompetencija studenata i osoblja. Mobilnost se često ističe kao najvažnija aktivnost internacionalizacije, ali u praksi postoji nedovoljan broj studenata koji se prijavljuju na mobilnost. Postoje mnogi čimbenici koji mogu utjecati na odluku studenata o sudjelovanju u programima mobilnosti, uključujući financijska ograničenja, nedostatak informacija o mogućnostima, nedostatak podrške od strane institucija i osjećaj nesigurnosti u stranoj zemlji. Radić, M.(2018)

Stoga je važno da visokoškolske institucije i vlade poduzmu odgovarajuće mjere kako bi uklonili ove prepreke i potaknuli veći broj studenata da sudjeluju u programima mobilnosti. Operacionalizacija procesa i stvaranje strategije internacionalizacije u kojoj će biti uključene politike institucije i vlade su ključni za razumijevanje i kvalitetno implementiranje internacionalizacije visokoškolskog obrazovanja. Kvalitetna internacionalizacija visokoškolskog obrazovanja predstavlja važan proces koji se provodi kako bi se

obrazovni sustav prilagodio sve brže mijenjajućim globalnim trendovima i potrebama suvremenog društva. (Europski strukturni i investicijski fondovi 2018).

Ovaj proces uključuje promjene na različitim razinama, uključujući pojedince koji sudjeluju u obrazovnom sustavu, stavove pojedinaca prema različitim kulturama i internacionalnim okolinama te promjene unutar institucija koje podržavaju napredak u razvoju interkulturalne kompetencije. Promjene rada pojedinaca koji sudjeluju u obrazovnom sustavu uključuju razvijanje novih vještina i znanja koja se odnose na internacionalizaciju visokoškolskog obrazovanja. To može uključivati razvijanje sposobnosti za suradnju s kolegama iz različitih dijelova svijeta, sposobnost prilagođavanja različitim kulturnim kontekstima te sposobnost komuniciranja na engleskom i drugim stranim jezicima.

Osim toga, potrebno je stvarati nove programe i inicijative koje potiču razvoj internacionalnih vještina i znanja. Promjene u stavu pojedinaca prema različitim kulturama i internacionalnim okolinama predstavljaju ključni aspekt kvalitetne internacionalizacije visokoškolskog obrazovanja. To uključuje razvijanje otvorenosti prema drugim kulturama i perspektivama, razumijevanje različitih običaja i vrijednosti te sposobnost prepoznavanja i prihvaćanja različitih načina razmišljanja i postupanja. (Strahija, A. 2022).

Ovo može biti potaknuto kroz razne oblike obuke i edukacije o međukulturalnosti i različitosti. Promjene unutar institucija koje omogućuju pojedincima da napreduju u razvoju interkulturalne kompetencije uključuju stvaranje okruženja koje podupire međunarodnu suradnju i razmjenu, razvijanje internacionalnih programa studija, stvaranje mogućnosti za mobilnost studenata i nastavnog osoblja te uključivanje različitih kultura u akademsku zajednicu. Ove promjene mogu uključivati i razvoj strategija za promicanje međunarodne suradnje i jačanje komunikacije između različitih kultura, kako bi se osiguralo da svi sudionici obrazovnog sustava imaju priliku razviti interkulturalne kompetencije.

2.2.1 Negativni aspekti internacionalizacije

Iako je Erasmus+ program odlična prilika za studente da se razvijaju na osobnoj i profesionalnoj razini i prošire svoje horizonte, postoje i neki negativni aspekti koje treba uzeti u obzir. Na primjer, ovisno o fakultetu, postupak prijave može biti konkurentan a broj mjesta ograničen, te postoji mogućnost kako neće biti prihvaćeni svi kandidati. Osim toga, financijska potpora koju pruža program možda neće uvijek biti dovoljna da bi se pokrili svi troškovi. Postoje i druge barijere poput jezične i kulturološke koje treba

prevladati, a s obzirom da svi studenti nisu jednaki nekima će to biti poprilično teško pa čak i nemoguće, posebno ukoliko se radi o prvom dužem izbivanju iz obiteljskog doma i države. Nadalje, neka strana sveučilišta na koja studenti dolaze imaju pretjerana očekivanja kada shvate da neki studenti pohađaju drugo prestižno sveučilište, te imaju prirodnu sklonost podići svoje standarde. (Azmi, A. 2022). To može rezultirati pritiskom, ali i socijalnom anksioznosti. Osim što studiranje u inozemstvu uzrokuje mnoge kulturološke šokove zbog mješanja različitih kultura i stilova života, može se dogoditi da erasmus iskustvo ne bude prikladno za svakog studenta u čemu veliku ulogu igra i sveučilište na koje dolaze. Azmi, A. (2022.) govori kako je još uvijek uobičajeno da se studenti diljem svijeta susreću sa zlostavljanjem, ponajviše na temelju rasizma i vjere. Bitno je da profesori u takvim situacijama znaju postaviti granice te da se nitko od studenata ne osjeća zapostavljeno. Nekima se teško priviknuti i na drugačiji sustav i način obrazovanja, pristupa novih profesora te samih kolega na fakultetu, zbog čega često dolazi do potencijalnog odustajanja od samog programa i povratka kući. Uzimajući u obzir da je Erasmus+ program većini studenata izlazak iz zone komfora, bitno je naglasiti da prevladavajući sve navedene prepreke možemo itekako pomoći sebi u daljnjem životu i razviti vještine koje će u budućnosti poslodavci visoko cijeniti.

2.3. Hrvatska internacionalizacija visokog obrazovanja

Hrvatska nije značajno napredovala u internacionalizaciji visokog obrazovanja, osim donošenja dokumenata i inicijativa visokih učilišta. Ministarstvo znanosti i obrazovanja u 2018. godini je pokrenulo natječaj pod nazivom „Internationalizacija visoko obrazovanja“ u sklopu operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014 - 2020“, gdje se navodi da je ključan preduvjet za daljnju internacionalizaciju sustava visokog obrazovanja u Hrvatskoj i unapređenje kvalitete visokog obrazovanja kroz internacionalizaciju, budući da postoji mali broj studija na stranim jezicima te združenih studija koje izvode hrvatska i inozemna visoka učilišta. (Dragun i Relja 2006).

Ova operacija koju provodi Ministarstvo znanosti i obrazovanja u Hrvatskoj je bitna za povećanje broja studija na stranim jezicima, kao i za suradnju između hrvatskih i inozemnih visokih učilišta. Takve suradnje imaju potencijal za unapređenje kvalitete obrazovanja, razmjenu znanja i iskustava, povećanje mobilnosti studenata i nastavnika, te stvaranje novih mogućnosti za razvoj karijere. Također, internacionalizacija visokog obrazovanja može doprinijeti povećanju konkurentnosti hrvatskih visokih učilišta i privlačnosti za inozemne studente, čime se potiče gospodarski rast i razvoj. S obzirom na to da je ovaj natječaj pokrenut 2018. godine, važno je pratiti njegove rezultate i daljnje aktivnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja u

tom smislu. Međutim, važno je istaknuti da su potrebni dugoročni i održivi naponi za poticanje internacionalizacije visokog obrazovanja u Hrvatskoj, uključujući promociju i podršku međunarodnoj razmjeni studenata i nastavnika, razvoj studijskih programa na engleskom jeziku, stvaranje okruženja koje potiče raznolikost i uključenost, te izgradnju kvalitetnih partnerstava s inozemnim visokim učilištima.

Europska visoka učilišta prihvatila su proces internacionalizacije, što znači da su se okrenuli prema inozemstvu i povezali s drugim sveučilištima i akademskim ustanovama u svijetu. To je dovelo do ukupnog povećanja kvalitete obrazovanja i ubranog razvoja znanstvenih istraživanja. Internacionalizacija se smatra strateškim ciljem razvoja hrvatskih visokih učilišta, jer će omogućiti poboljšanje kvalitete obrazovanja i znanstvenih istraživanja te će privući strane studente i istraživače u Hrvatsku. (Dragun i Relja 2006).

Specifični ciljevi natječaja su povećanje broja združenih studija na stranim jezicima jačanjem kompetencija studenata i osoblja visokih učilišta te povećanje broja obrazovnih i/ili studijskih programa i kolegija na stranim jezicima jačanjem kompetencija studenata i osoblja visokih učilišta. To znači da će se kroz natječaj poticati suradnja između hrvatskih i stranih sveučilišta u stvaranju zajedničkih studijskih programa na stranim jezicima, kao i razvoj novih studijskih programa i kolegija na stranim jezicima. Ovaj proces će omogućiti hrvatskim studentima da steknu nova znanja i vještine te da se lakše prilagode na međunarodnom tržištu rada. Također, jačanje kompetencija osoblja visokih učilišta će doprinijeti boljoj kvaliteti nastave i istraživanja te će osigurati da visoka učilišta ostanu konkurentna na međunarodnom tržištu obrazovanja.

3. ERASMUS+ PROGRAM I NJEGOVE KARAKTERISTIKE

Erasmus program je inicijativa Europske unije koja omogućuje financijsku potporu i organizacijsku podršku studentima, nastavnicima i drugim obrazovnim djelatnicima za mobilnost između europskih zemalja. Program je osmišljen kako bi se potaknula suradnja, razmjena iskustava i znanja, te kako bi se unaprijedila kvaliteta obrazovanja na razini cijele Europe. Erasmus program je osnovan 1987. godine između 11 europskih zemalja, a danas se proširio na 33 programske zemlje i brojne partnerske zemlje. (European Commission 2012)

U sklopu programa, studenti i nastavnici imaju priliku otići na studijski boravak ili stručnu praksu u drugu zemlju, stjecati nova znanja i vještine, upoznavati nove kulture i jezike te razvijati interkulturnu osviještenost. Također, program omogućuje financijsku potporu koja može pokriti troškove putovanja, smještaja i života. Erasmus + je program Europske unije kojim se podupiru obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport u Europi. Derzsi et al. (2011) pojašnjavaju kako je razdoblje od 2014. do 2020. imalo ukupni proračun od 16 milijardi eura, dok proračun za razdoblje od 2021. do 2027. iznosi 26,2 milijarde eura.

Program za razdoblje od 2021. do 2027. usmjeren je na socijalnu uključenost, zelenu i digitalnu tranziciju te promicanje sudjelovanja mladih u demokratskom životu. Juričić, J (2011) govori kako mogućnosti i suradnje koje Erasmus+ program nudi su:

- Visoko obrazovanje
- Strukovno obrazovanje i osposobljavanje
- Školsko obrazovanje
- Obrazovanje odraslih
- Sport

Cilj Erasmus+ programa je učenicima ali i nastavnom osoblju pružiti priliku za stjecanje vještina i omogućavanje osobnog, društveno-obrazovnog i profesionalnog razvoja u obliku studija, osposobljavanje, radnog iskustva ili volontiranja u inozemstvu. Programom se također nastoji povećati kvaliteta te poticati inovacije, izvrsnost i internacionalizaciju u organizacijama koje djeluju u navedenim područjima. Osim toga, cilj Erasmus+ programa je pomoći europskim zemljama da moderniziraju i poboljšaju svoje sustave obrazovanja i osposobljavanja, čime se jača njihova uloga pokretača rasta, zapošljavanja, konkurentnosti, inovacija i društvene kohezije.

Programom Erasmus+ upravljaju Europska komisija, Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA), niz nacionalnih agencija u državama sudionicama te niz nacionalnih ureda u nekim partnerskim državama. Derzsi et al.(2011) Navode kako Europska komisija općenito upravlja programom, a to upravljanje uključuje:

- Upravljanje proračunom
- Određivanje prioriteta
- Utvrđivanje ciljeva i kriterija programa
- Praćenje provedbe i smjernice za provedbu
- Naknadno praćenje i procjenu programa

Europska komisija je također zadužena za upravljanje centraliziranim elementima programa kao što su (European Commission 2012):

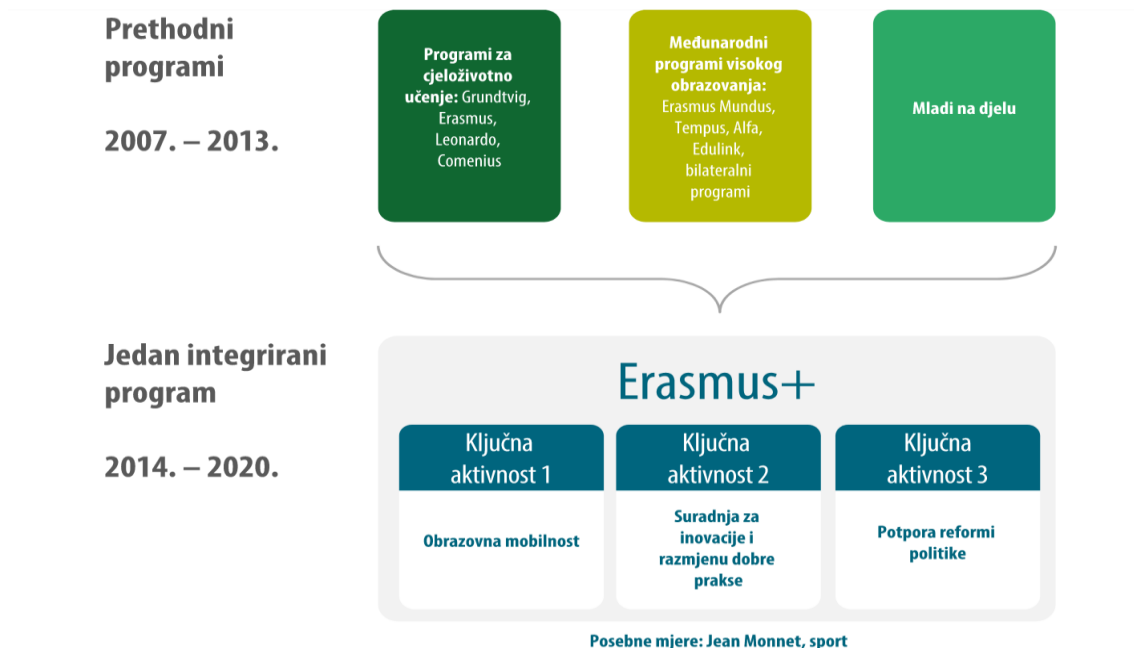
- Promicanje programa i prilika
- Objava poziva na podnošenje prijedloga
- Reviziju zahtjeva za dodjelom bespovratnih sredstava
- Ugovaranje i praćenje projekta
- Komunikacija u vezi s rezultatima

Komisija osigurava financiranje nacionalnih agencija koje se koriste sredstvima za upravljanje aktivnostima u okviru programa. Agencije se na taj način prilagođavaju programu u skladu s nacionalnim sustavima za obrazovanje, osposobljavanje i rad s mladima. Kroz sve to agencije su odgovorne za (Radić 2018):

- Osiguravanje informacija o programu
- Reviziju prijave podnesenih u državi iz koje dolaze
- Nadzor i praćenje provedbe programa u državi iz koje dolaze
- Podršku osobama i organizacijama koje sudjeluju u programu Erasmus+
- Promicanje programa i njihovih aktivnosti na lokalnoj i nacionalnoj razini

Te agencije podupiru i korisnike programa od faze prijave do kraja projekta. Suraduju s korisnicima projekta i drugim organizacijama radi podrške politike EU-a u područjima koja se podupiru programom.

Slika 1 Usporedba programa iz različitih godina

Iz slike 2 može se vidjeti da se Erasmus+ program sastoji od tri ključne aktivnosti:

Ključna aktivnost 1 (KA1) Mobilnost pojedinaca u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih: ova aktivnost uključuje mobilnost studenata, nastavnika, instruktora, trenera i drugih profesionalaca u svrhu učenja i osposobljavanja u drugoj zemlji. Ova aktivnost također podržava stručno usavršavanje osoblja i mobilnost mladih.

Ključna aktivnost 2 (KA2) Suradnja za inovacije i razmjenu dobre prakse: ova aktivnost podržava suradnju između organizacija u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih kako bi se razmijenile inovativne ideje i dobre prakse. To uključuje razvoj novih kurikuluma, e-učenja i drugih inovativnih pristupa učenju.

Ključna aktivnost 3 (KA3) Potpora politikama i strukturama u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih: ova aktivnost podržava razvoj i provedbu politika u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih, kao i razvoj novih alata i metodologija u tim područjima. Ova aktivnost također podržava suradnju između relevantnih dionika.

Jean Monnet program je posebna inicijativa u okviru Erasmus+ programa koja podržava izvrsnost u području europskih studija. Ovaj program financira akademske aktivnosti, istraživanje i studije o europskoj

integraciji te podržava izvrsnost u području europskih studija na sveučilištima diljem Europe. (Breznik i Gologranc 2014).

3.1. Proces prijave na Erasmus+

Program omogućuje različite prijave za organizacije i pojedince. Priprema i postupak prijave mogu se razlikovati ovisno o dijelu programa na koji se netko želi prijaviti. Svake godine objavljuje se opći poziv na podnošenje prijedloga za organizacije i pojedince koji djeluju u području obrazovanja i sporta, a u kojem se mogu pronaći ciljevi programa, predviđene aktivnosti, uvjeti za prihvatljivost, trajanje projekta te rokovi koji se moraju ispoštovati.

Prva stvar koju je bitno odrediti je tko može sudjelovati u programu. Ovdje se prvo radi o podjeli država. Juričić (2011) u svom radu nabraja države koje mogu sudjelovati u programu, a dijele se u dvije kategorije:

- Zemlje sudionice u programu u potpunosti sudjeluju u svim aktivnostima programa
- Partnerske zemlje sudjeluju u određenim aktivnostima programa

Kada je određeno koje države imaju pravo sudjelovanja slijede uvjeti koje je potrebno zadovoljiti. Da bi dobili pravo studiranja u inozemstvu potrebno je biti student domaćeg visokog učilišta nakon kojeg se stječe zvanje prvostupnika odnosno magistra struke. Svako visoko učilište za sebe određuje kriterije za odabir studenata koji će dobiti pravo studiranja u inozemstvu te se prema njima radi ljestvica onih koji su u tome najuspješniji. Najvažniji kriterij je dostaviti potpunu dokumentaciju te akademski uspjeh koji kandidatu nosi od 5 do 25 bodova. Bitna je također i kvaliteta motivacijskog pisma, razina studija te odabir prihvatne institucije. Student prilikom ispunjavanja papirologije ima mogućnost odabira 3 sveučilišta od kojih na prvo mjesto stavlja ono koje mu je prioritet a na druga dva ona na koje će otići ukoliko se dogodi da ne ostvari pravo pohađanja prvog, prioritetnog sveučilišta.

Najvažnija stvar koju je potrebno napraviti je ispuniti sporazum o studiranju ili Learning Agreement. Derzsi et al. (2011) spominju kako se sporazum se sastoji od tri dijela:

- Before the mobility ispunjava se prije mobilnosti i uključuje popis kolegija koje će student pohađati na mobilnosti, a koje mora dogovoriti s koordinatorom na matičnom visokom učilištu
- During the mobility ispunjava se tijekom mobilnosti, ali samo ukoliko dođe do promjene kolegija ili trajanja mobilnosti

- After the mobility ispunjava se na kraju mobilnosti i zapravo je prijepis ostvarenih ocjena i potvrda datuma mobilnosti

Od 2022. godine studenti su obavezni koristiti digitalni sporazum o studiranju ili OLA (Online Learning Agreement). Erasmus + omogućuje studentima studij ili stručnu praksu u trajanju do 12 mjeseci za svaku razinu studija, što znači da studenti mogu ostvariti mobilnost više puta te na taj način studirati u jednoj ili više različitih država. (European Commission 2012). Ukoliko student želi produljenje mobilnosti moguće ju je zatražiti najmanje mjesec dana prije ugovorenog datuma kraja mobilnosti slanjem molbe koordinatoru.

Student je dužan ispuniti kriterije koje odredi matično visoko učilište. Sam postupak odabira studenata mora biti transparentan, svima dostupan kao i dodjeljivanje financijske potpore, dok je student dužan priložiti sve potrebne dokumente. Osim dokumenata potrebno je ispuniti i online tečaj jezične procjene koja se odvija na engleskom jeziku prije mobilnosti i nakon povratka kako bi se utvrdila razina napretka.

Nakon što je student izabran za mobilnost, matično visoko učilište mu mora dati Erasmus+ studentsku povelju u kojoj su navedena sva studentska prava kao i obveze koje student ima tijekom boravka u inozemstvu. U povelji su osim prava objašnjeni i koraci koje student mora odraditi prije, za vrijeme i nakon mobilnosti. Studenti tako u jednom semestru moraju imati upisano najmanje 20 ECTS bodova do najviše 40 ECTS bodova. Juričić (2011) smatra da je jedno od bitnijih pitanja studenata mogu li uz Erasmus+ financijsku potporu primati i druge stipendije? Odgovor je da i dalje mogu primati stipendije ili financijsku potporu nacionalnih, regionalnih ili lokalnih tijela. Tijekom mobilnosti moguće je raditi skraćenim radnim vremenom te uz već postojeću potporu primati i naknadu za taj posao sve dok studenti uredno izvršavaju ugovorne obveze na mobilnosti. Ukoliko student ne izvrši obveze navedene u ugovoru, mora izvršiti djelomični ili potpuni povrat financijske potpore.

3.2. Opis projekta mobilnosti

Studentska internacionalna mobilnost predstavlja prelazak nacionalnih granica s ciljem ili u kontekstu studija, što može biti jedna od ključnih komponenti akademskog uspjeha mladih u suvremenom svijetu. Mobilnost se može odvijati vertikalno ili horizontalno, ovisno o razini razvijenosti obrazovnog sustava u kojem se student trenutno nalazi i u kojem se planira studirati u inozemstvu. Vertikalna mobilnost odnosi se na prelazak iz manje razvijenih dijelova svijeta u naprednije obrazovne sustave. (Agencija za mobilnost i programe Europske Unije 2107). Ova vrsta

mobilnosti može biti ključna za studente koji dolaze iz manje razvijenih zemalja, jer im omogućava da steknu pristup boljim obrazovnim resursima i infrastrukturi te da se upoznaju s drugim kulturama.

Horizontalna mobilnost odnosi se na prelazak između jednako razvijenih obrazovnih sustava. Ova vrsta mobilnosti može biti korisna studentima koji žele proširiti svoja znanja i vještine na drugačiji način te stvoriti mrežu međunarodnih kontakata za svoju buduću karijeru. (Agencija za mobilnost i programe Europske Unije 2017). Diplomaska mobilnost odnosi se na provođenje cijele razine studija u inozemstvu, a još se naziva i dugoročna mobilnost. (Vusio 2017). Ova vrsta mobilnosti može biti vrlo korisna za studente koji žele stvoriti dublje razumijevanje druge kulture, naučiti strani jezik te razviti profesionalne vještine i iskustva koja su važna za njihovu buduću karijeru.

Kreditna ili kratkoročna mobilnost odnosi se na provođenje samo dijela studija u inozemstvu (npr. jedan semestar ili godinu dana), dok student ostaje upisan i završava studij u svojoj matičnoj zemlji. (Agencija za mobilnost i programe Europske Unije 2021). Ova vrsta mobilnosti može biti korisna studentima koji ne mogu provesti cijelu razinu studija u inozemstvu, ali žele dobiti međunarodno iskustvo, proširiti svoja znanja i vještine te stvoriti mrežu međunarodnih kontakata. Različite vrste mobilnosti nude različite prednosti, a odabir ovisi o individualnim ciljevima i potrebama studenta.

Mobilnost se može razlikovati i prema smjeru u kojem se odvija, te se tako unutarnja mobilnost odnosi na studente koji dolaze u određenu državu ili sveučilište dok se vanjska odnosi na one koji iz nje odlaze. Agencija za mobilnost i programe Europske Unije (2017) govori kako projekti mobilnosti uključuju sljedeće faze:

- Planiranje - definiraju se ishodi učenja, oblikuju se aktivnosti i njihov raspored
- Pripremu - odabiru se sudionici, sklapaju ugovori s partnerima i sudionicima, vrši se jezična priprema te priprema za učenje i zadaće koje sudionike očekuju
- Provedbu - odnosi se na provedbu same aktivnosti mobilnosti
- Prateće mjere - radi se evaluacija aktivnosti, formalno priznavanje ishoda učenja sudionika koja su ostvarena tijekom aktivnosti te se koriste rezultati projekta

U okviru programa povećava se potpora koja se studentima nudi za poboljšanje znanja stranih jezika prije i tijekom boravka u inozemstvu. Preko OLS usluge koja pruža mogućnost procjene znanja stranih jezika moguće je pohađati i internetske tečajeve jezika kako bi poboljšali znanje. Osim jezičnih aktivnosti program nudi i prostor za razvoj aktivnosti mobilnosti koje uključuju partnerske organizacije iz različitih okruženja, pod čime se misli na stručnu praksu tj. stažiranje studenata ili učenika strukovnih škola.

Treći važan element je inovativnost i kvaliteta aktivnosti mobilnosti tako da organizacije sudionice programa mogu organizirati aktivnosti i u širem strateškom okviru. Jedan zahtjev za dodjelu bespovratnih sredstava omogućuje koordinatoru da organizira veći broj mobilnosti, što znači da će više studenata ostvariti boravak u različitim zemljama. Ovisno o profilu uključenih sudionika ključne aktivnosti programa podupiru sljedeće vrste aktivnosti mobilnosti.

Agencija za mobilnost i programe Europske Unije (2021) objašnjava područja obrazovanja i osposobljavanja:

- Projekt mobilnosti za studente i osoblje u visokom obrazovanju
- Projekt mobilnosti za učenike i osoblje u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju
- Projekt mobilnosti za učenike i osoblje škola
- Projekt mobilnosti za polaznike i osoblje u obrazovanju odraslih

U području mladih (Carbonell 2007):

- Projekti mobilnosti za mlade – razmjene mladih
- Projekti mobilnosti za osobe koje rade s mladima
- Aktivnosti sudjelovanja mladih

Oba područja podupiru fizičku i kombiniranu mobilnost studenata u svim studijskim područjima, bio to stručni studij, preddiplomska, diplomatska ili doktorska razina. Studiranje u inozemstvu moguće je kombinirati sa stručnom praksom, odnosno stažiranjem čime se dodatno poboljšavaju ishodi učenja te razvijaju nove vještine. Kako bi pristup mobilnosti bio što jednostavniji mora biti osiguran jednak i pravedan pristup kao i mogućnosti potencijalnim sudionicima iz svih sredina.

3.3. Odluka o Erasmusu

Studentska mobilnost, koja se može odnositi na studiranje ili obavljanje stručne prakse, prilika je da student dio svog studentskog obrazovanja provede izvan Hrvatske. Ono što im to iskustvo omogućuje su nova znanja i vještine, širenje svojih vidika te tolerancija prema drugačijim kulturama. Osim toga, usavršavanje stranih jezika svakako je bitna stavka kao i upoznavanje novih gradova i zemalja te možda najvažnije, sklapanje novih prijateljstava.

Iako je ovo prilika koja se pruža samo tijekom studentskog života i vidljivo je koje pozitivne stavke sa sobom nosi, upitno je zašto se više studenata ne odlučuje iskoristiti ovu jedinstvenu priliku koja im je pružena. Ono što u većini slučajeva odbija studente od prijave za Erasmus je svakako količina papira koje moraju ispuniti prije odlaska. Postoji veliki broj ugovora o međunarodnoj razmjeni studenata, konzultacije, stipendije, prikupljanje potrebnih dokumenata te ispunjavanje. (Breznik i Gologranc 2014).

Ono što muči veliki broj studenata je što misle ukoliko odu na Erasmus da neće ispuniti sve uvjete za prolazak godine, što nije točno. Istina je kako moraju napraviti dobar plan za polaganje predmeta na stranom sveučilištu kao i polaganje preostalih na matičnom koje slijedi nakon povratka, no u svemu tome imaju pomoć koordinatora kao i mogućnost prilagodbe na preostale predmete.

Osim predmeta, studenti često sumnjaju u sebe te svoje socijalne i komunikacijske sposobnosti, no istina je kako se svi snađu, tek je manji broj onih koji se vrate kući prije kraja semestra, a mnogi žele produžiti svoj boravak u odabranoj zemlji, te se nakon Erasmusu odlučuju na slično iskustvo, to je stručna praksa, a nerijetko dolazi do situacije gdje se studenti po završetku Erasmusu presele u državu u kojoj su proveli razmjenu.

Zasigurno najveća stvar oko koje se svi tijekom prijave brinu su financije. Ta briga je svakako opravdana, pogotovo u današnjem svijetu, no i za to postoji rješenje. Erasmus+ program daje financijsku potporu koja je najčešće dovoljna za pokrivanje većine troškova života. Kao što smo već vidjeli postoje povoljnije i skuplje europske zemlje, tako da je svakako poželjno biti realan i odabrati destinaciju u skladu sa svojim mogućnostima. Olakšavajuća stvar je što za studente lošijeg socioekonomskog statusa ili studente s invaliditetom postoji dodatno financiranje, tako da se nitko u ovom procesu ne bi osjetio zaknut te iz nekog razloga na koji ne može utjecati bio spriječen otići na Erasmus. Osim financija, još jedna stavka oko koje se studenti najviše brinu je jezik. (Breznik et al. 2013). Poznato je kako Hrvati općenito vrlo dobro

govore engleski jezik, dok većina posjeduje znanje iz još makar jednog jezika. Erasmus je svakako prilika za napredak u engleskom jeziku ali i mogućnost za naučiti jezik zemlje u kojoj borave.

3.4. Kriteriji studenata za odabir države

Odluka da se student želi prijaviti za sudjelovanje u Erasmus programu lakši je dio čitavog procesa. Ono što je većini najzahtjevnije je odlučiti se za destinaciju u kojoj će provesti određen broj mjeseci. Iako će u ovim situacijama koordinator uvijek reći da se treba voditi akademskim aspektima, ponekad oni nisu dovoljni. Za početak bitno je uložiti vrijeme u istraživanje i proučavanje europskih sveučilišta, njihovih web stranica te obratiti pozornost na usluge koje sveučilišta nude domaćim i stranim studentima.

Pritom treba voditi računa da nije bitno izabrati najpoznatije ili najbolje sveučilište, već ono koje ima najviše dodirnih točaka s područjem koje studiramo. Prilikom traženja najbolje akademske ponude, bitno je znati da postoje ograničenja u pogledu ciklusa studija. Studenti preddiplomskog studija imaju pristup većem broju kolegija nego studenti na diplomskom studiju, samim time imaju veću ponudu država i sveučilišta između kojih mogu birati. Ukoliko se na Erasmus prijavljuje student sa diplomske razine, može naići na problem s pronalaskom predmeta koje ima pravo polagati kao i predmeta koji su kompatibilni sa studijskim programom.

Svaki predmet koji se odabere mora biti prihvaćen od strane matičnog sveučilišta. Postoje slučajevi u kojima će profesori dozvoliti studentima diplomskog studija da pohađaju predmete sa preddiplomske razine, čak i ako su ih već odslušali, međutim ovo nije standardna praksa svugdje pa je uvijek prije prijave dobro obratiti se za pomoć profesorima i koordinatoru za Erasmus. Također, mnogo studenata obraća pažnju na sličnosti ili razlike kada je u pitanju način života. Nije uvijek jednostavno suočiti se sa stranom kulturom kao ni obrazovnim sustavom, oboje može dovesti do poteškoća s prilagodbom.

Tako postoje studenti kojima isključivo dolazi u obzir država slična njihovoj, to jest da je kultura države u koje odlaze slična njihovoj kulturi, što uvelike može pomoći oko snalaženja i prilagodbe. S druge strane postoje i studenti koji su željni promjene, koji se žele okušati nečim novom i drugačijem, upoznavati kulture koje su potpuna suprotnost njihovoj te se prilagoditi načinu života i ponašanju države u koju odlaze.

Sljedeća stvar koju je svakako dobro naglasiti su troškovi života. Ono o čemu svaki student razmišlja prilikom prijave. Nerijetko se dogodi da student bude primljen u neki od skupljih europskih gradova, shvati da mu Erasmus stipendija pokriva samo npr. 40% mjesečnog budžeta između troškova stanovanja i ostalih

dnevnih troškova, te da će za ostatak potreba morati koristiti vlastitu uštedevinu ili ukoliko je nema, obratiti se za pomoć roditeljima.(Carbonell 2007). Zato je vrlo važno dobiti pravovremene informacije o životnim troškovima grada ili zemlje prije same prijave, te tako odabrati savršeno odredište za Erasmus na temelju financijske situacije.

Poznato je kako zemlje sjeverne Europe imaju veće troškove života od primjerice Italije ili Portugala, isto tako znamo da su stambene nekretnine puno skuplje u Austriji i Njemačkoj nego li u Španjolskoj. S druge strane istočnoeuropske i balkanske zemlje obično su jeftinije i pristupačnije. Niži životni troškovi obično znače i niže troškove prijevoza, niže cijene nekretnina te namirnica. Jeftiniji prijevoz uvelike pomaže jer olakšava kretanje gradom kao i što pruža savršenu priliku da se posjeti što više susjednih zemalja, za to je najbolje koristiti vlakove u srednjoj Europi koji su vrlo jeftini za studente kao i letove iz primjerice Budimpešte ili Beča koji su vrlo dobro povezani s ostatkom Europe a često nude opcije jeftinih putovanja.

Iduća stvar koja je svakako bitna je pitanje smještaja tijekom studentske razmjene. Carbonell (2007) u svom radu govori kako je pitanje smještaja povezano sa životnim troškovima pa tako viši životni troškovi znače i više cijene smještaja. Jasno je da su stanovi u nekim europskim zemljama skuplji a u drugima znatno jeftiniji. Cijena smještaja ovisiti će i o tome je li Erasmus destinacija neki manji grad ili ipak glavni grad. Sukladno tome mijenjaju se i životni troškovi i cijene smještaja. Koliko god veliki gradovi imali toga za ponuditi, od društvenog života pa do raznih vrsta studentskih stanovanja, s puno višim cijenama, manji gradovi su u većini slučajeva puno bolje organizirani kada su u pitanju dolasci stranih studenata a cijene stanovanja svakako su niže. Prije odlaska je uvijek dobro provjeriti ponudu smještaja, saznati nudi li grad opciju studentskih domova ili isključivo privatne stanove.

Tablica 1 Iznosi financijske potpore

FINANCIJSKA POTPORA (€/mjesečno)			
		Studijski Boravak	Stručna praksa
Skupina 1 programske zemlje s višim troškovima života	Danska, Finska, Island, Švedska, Norveška, UK, Irska, Luksemburg, Lihtenštajn	500	600
Skupina 2 programske zemlje sa srednjim troškovima života	Austrija, Belgija, Njemačka, Francuska, Italija, Grčka, Španjolska, Cipar, Nizozemska, Malta, Portugal	450	550
Skupina 3 programske zemlje s nižim troškovima života	Bugarska, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Slovenije, Srbija, Makedonija, Turska	400	500
Skupina 4 partnerske zemlje	Azerbajdžan		360€ jednokratno za putne troškove+700€ mjesečno za životne troškove
	Bosna i Hercegovina		180€ jednokratno za putne troškove+700€ mjesečno za životne troškove

Osim potpora navedenih u tablici moguće je ostvariti i pravo na dodatne potpore. Tako studenti, slabijeg socioekonomskog statusa čiji redoviti mjesečni prihodi po članu zajedničkog kućanstva ne prelaze 65% proračunske osnovice, koji odlaze na Erasmus ostvaruju pravo na dodatnih 200€ mjesečno, a za studente koji odlaze na stručnu praksu 100€ mjesečno. (Juričić 2011). Za studente s posebnim potrebama, pri čemu se misli na studente čije fizičke, mentalne ili zdravstvene okolnosti zahtijevaju dodatnu financijsku potporu zahtjeva se originalna liječnička dokumentacija i vrši se procjena troškova. Iako će se nekima činiti kao čudan kriterij za odabir, no svakako je bitan a to je vremenska prognoza. Tako se studenti uglavnom svrstaju u dvije skupine, oni koji preferiraju ljetu i oni koji preferiraju zimu. (Institut za razvoj obrazovanja 2008)

Većina će se odlučiti za zemlju sa klimom koja je slična onoj u njihovoj državi te za zemlje sa kraćom i ne tako hladnom zimom, što bi značilo da tek manji broj studenata kao svoju Erasmus destinaciju bira Skandinavske zemlje. A osim hladnoće, jezici skandinavskih zemalja nisu toliko bliski ostatku Europe, što nas dovodi do iduće bitne stavke kada su kriteriji u pitanju. Iako ćemo danas skoro svugdje pronaći nekoga tko govori engleskim jezikom ipak i dalje postoje zemlje u kojima nije toliko zastupljen i koje se koriste isključivo svojim jezikom.

Ono što je sigurno je da se engleski upotrebljuje na sveučilištima, ali Erasmus iskustvo nije samo sveučilište. Postoje drugi društveni aspekti koji će zahtijevati engleski jezik a postoji mogućnost kako ga neće svi znati, što nas dovodi do toga da će studenti u nekim država biti prisiljeni naučiti makar osnove jezika svoje Erasmus destinacije. Iako je usvajanje novog jezika uvijek pozitivna stvar koja nam nikako ne može odmoći, okolnosti pod kojima se jezik uči imati će velikog utjecaja na studente.

Osim nabrojanih stavki, studenti se za odabir države najčešće odlučuju slušajući iskustva i preporuke drugih studenata. Provedena istraživanja o državama svakako su od velike koristi i mogu pomoći pri odabiru ili barem eliminaciji onih za koje smo sigurni da ne želimo na popisu, no priče drugih studenata i dočaravanje mjeseci života provedenih u inozemstvu su zasigurno priče koje će nas ohrabriti i potaknuti na isti čin.

3.5. Najposjećeniji gradovi studenata na razmjeni

Nakon razmatranja kriterija koji su bitni za odabir države za Erasmus razmjenu, na red dolazi definiranje najposjećenijih gradova. Podaci se najviše prate od razdoblja 2012.-2013. godine zahvaljujući Europskoj komisiji koja je zadužena za praćenje istih podataka. Ono što se može zaključiti je da studente uglavnom privlače države, a ne određeni gradovi, za koje znaju da su dobro ili relativno dobro razvijene te da će im omogućiti prostor za napredak, bilo to u akademskom ili poslovnom smislu. (Breznik et al. 2013)

Istraživanje pokazuje kako studente najviše privlače Mediteranske zemlje zbog izrazito povoljne klime. Nadalje, većina studenata će se odlučiti za manje nego za glavne gradove, a koji se nalaze u blizini većih gradova zbog prije nabrojanih razloga kao što su mogućnost pronalaska smještaja te niži životni troškovi. Top 20 destinacija na koje se studenti odlučuju su: Madrid, Paris, Barcelona, Lisabon, Valencia, Istanbul,

Berlin, Prag, Beč, London, Budimpešta, Rim, Milan, Varšava, Sevilla, Stockholm, Granada, Lyon, Dublin i Kopenhagen. (Carbonell 2007)

Slika 2 Raspored studenata po gradovima

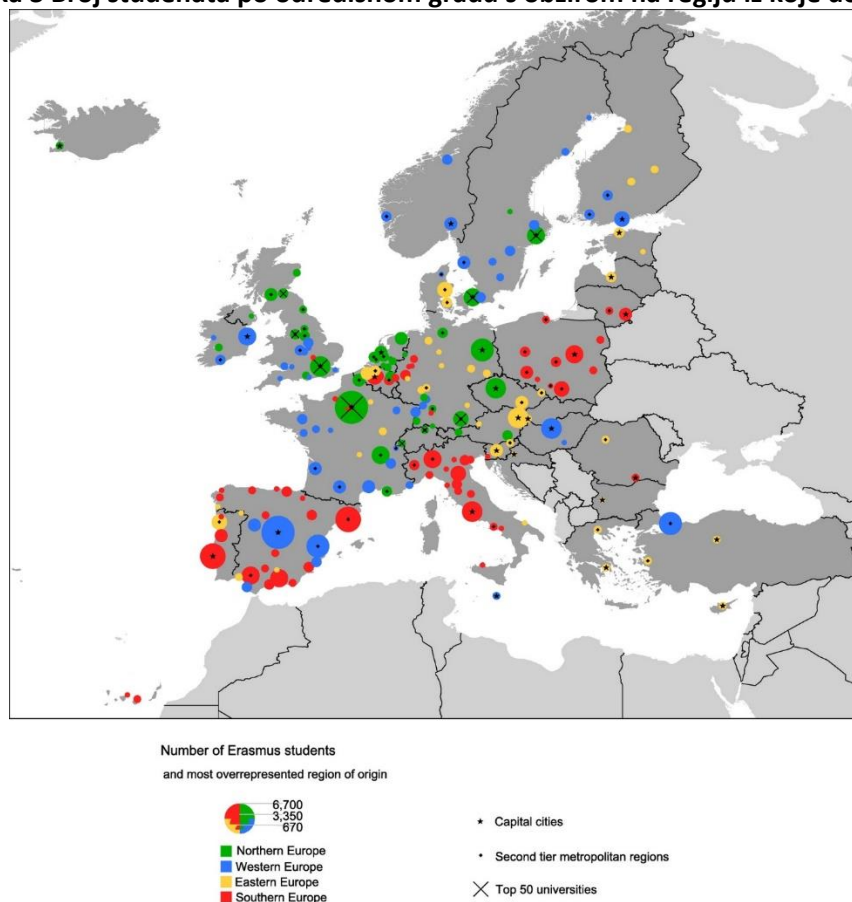
Number of Erasmus students

Iz slike je vidljivo kako se najveći broj studenata odlučuje za Mediteranske zemlje, a osim njih još za Francusku, Njemačku, Češku, Poljsku i Mađarsku. Nešto manji broj se odlučuje za Skandinavske zemlje i Ujedinjeno Kraljevstvo, dok se najmanji, gotovo zanemariv broj njih odlučuje za balkanske zemlje i zemlje istočne Europe (Persson 2006). Izbor studenata i nije toliko iznenađujuć ako samo usporedimo razvijenost istočnih i zapadnih zemalja, te mogućnosti koje nude mladim perspektivnim ljudima.

Zastupljenost studenata izračunava se kao omjer između stvarnog postotka Erasmus studenata iz regije porijekla u tom gradu i očekivanog postotka Erasmus studenata iz te regije porijekla. Očekivana zastupljenost studenata u svim odredišnim gradovima izračunava se kao da bi svi studenti prema regiji porijekla bili ravnomjerno raspoređeni u svim gradovima. Očekivana raspodjela drugačija je od zemlje do zemlje s obzirom da Erasmus studenti nemaju pravo na vlastitu zemlju. Ukupna distribucija za sva odredišta je 5,6% sjevernih, 41,5% zapadnih, 16,8% istočnih i 36,1% južnoeuropskih studenata. S druge strane, za njemačka sveučilišta očekivana distribucija je 6,5% sjevernih, 32,2% zapadnih, 19,4% istočnih i 41,8% južnoeuropskih studenata. (Institut za razvoj obrazovanja 2008). Do ovakvih brojeva dolazi zbog isključenja studenata koji su porijeklom iz Njemačke te ne mogu ostvariti pravo na Erasmus u vlastitoj državi.

Slika 3 Broj studenata po određinom gradu s obzirom na regiju iz koje dolaze

3.6 Erasmus studenti u hrvatskoj

Hrvatska sudjeluje u Erasmus+ programu od 2009. do 2019. godine. Prema izvještaju Europske Komisije, u 2019. godini u Erasmus+ programu uloženo je 3.37 milijardi eura, što je bila rekordna godina u kojoj je ostvareno oko 940 000 razmjena, financirano 111 500 organizacija i 25 500 projekata. Broj sudionika u KA103 također je rastao te je ostvareno 335 600 studentskih razmjena, od čega je 233 400 studenata otišlo na studijski boravak, a 102 200 na stručnu praksu. (Institut za razvoj obrazovanja 2008).

Hrvatska se uključila u Erasmus program 2009. godine, kada su osam hrvatskih sveučilišta dobila Erasmus sveučilišnu povelju. Do 2014. godine, broj sveučilišta s poveljom porastao je na 26, a do 2022. godine taj

broj je dostigao 43 visoka učilišta u Republici Hrvatskoj. (Krašić 2004). To je značajno povećalo broj studenata koji mogu sudjelovati u Erasmus+ programima i ostvariti stipendiju.

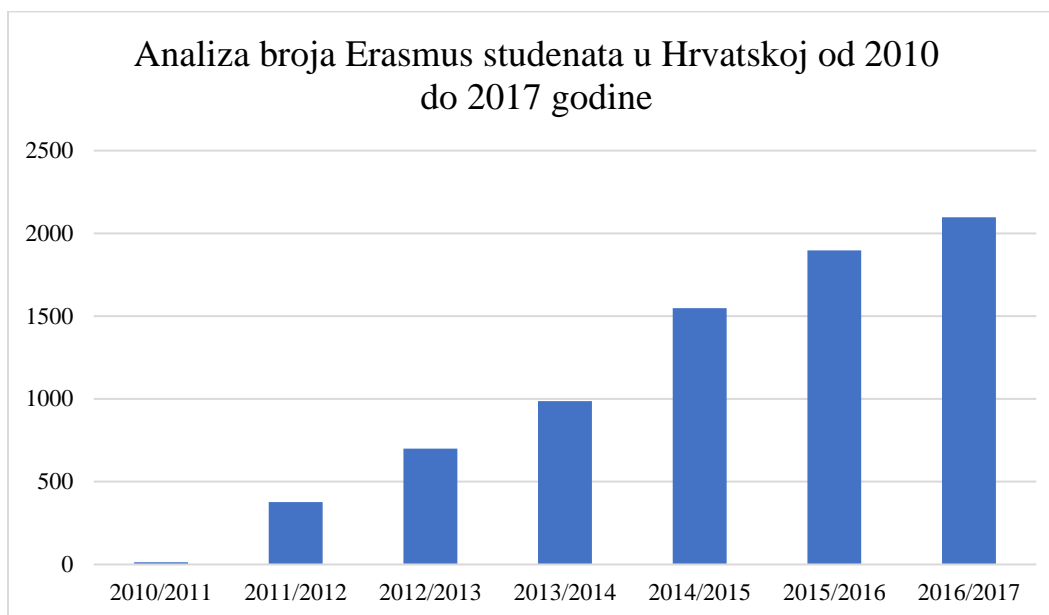
U razmjeni najviše sudjeluju žene oko (60%), dok je muškarca oko (40%). Prosječna dob sudionika je relativno mlada, s 24 godine, što sugerira da studenti koriste program mobilnosti za stjecanje novih iskustava tijekom svog visokoškolskog obrazovanja. Diplomski studij je najčešći obrazovni stupanj sudionika mobilnosti, a područja poslovanja i prava te humanističkih znanosti i umjetnosti su najpopularnija. U 2018./2019. godini, Erasmus+ aktivnosti za hrvatske sudionike dobile su značajna sredstva od oko 19,51 milijuna eura, s više od 11 milijuna eura uloženih u programe visokog obrazovanja. (Agencija za mobilnost i programe Europske Unije 2021). Ovo ukazuje na važnost programa mobilnosti za hrvatske studente i obrazovne institucije u Hrvatskoj, a također sugerira da je potrebno nastaviti ulagati u ovaj program u budućnosti.

Najveći broj sudionika u ovoj godini bio je upisan na Sveučilište u Zagrebu, što nije iznenađujuće, jer je to najveće sveučilište u zemlji. Međutim, zanimljivo je vidjeti da su Sveučilište u Splitu i Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku također vrlo popularni među sudionicima mobilnosti. Najviše Hrvata otišlo je u Španjolsku, Portugal i Njemačku, što ukazuje na popularnost ovih zemalja među hrvatskim studentima koji traže iskustva u inozemstvu. (Institut za razvoj obrazovanja 2008).

Iako se Hrvatska Erasmus + programu priključila još 2009. godine, nije bila na listi zemalja koja se toliko često birala među studentima za odlazak na Erasmus program, kao mjesto na kojem će provesti šest mjeseci svog života. (Krašić 2004). Ipak, u posljednje vrijeme dolazi do promjena na ovom području. Kao razloge zbog kojih je Hrvatska često bila zaobilažena od strane studenata je najviše to što ljudi općenito jako malo znaju o Hrvatskoj, a studenti uvijek biraju popularnije države, države o kojima posjeduju određeno znanje i u kojima žele provesti određeni period.

Svakako vrijedno spomena je ulazak Hrvatske u Europsku Uniju čime se Hrvatska direktno priključila na popis zemalja koje sudjeluju u Erasmus + programu. Nadalje, Krašić (2004) navodi da iako su studenti i prije ulaska u Uniju išli na razmjene taj broj se znatno povećao nakon 2013. godine kao i broj studenata koji dolaze u Hrvatsku. Ono što nam svakako ide u prilog je i podatak da je Hrvatska među najsigurnijim zemljama svijeta što sigurno doprinosi odabiru.

Graf 1 Broj Erasmus studenata u Hrvatskoj od 2010 do 2017. godine

Kao što graf 1. prikazuje, broj Erasmus studenata u Hrvatskoj prije njezinog priključivanja Europskoj Uniji je iznosio tek 13 studenata u akademskoj godini 2010/2011. Nakon ulaska u Europsku Uniju 2013. godine taj broj je naglo počeo rasti pa je tako već u akademskoj godini 2012/2013 iznosio 700 studenata, dok u 2016/2017 vidimo brojku od 2097 studenata. Danas je ta brojka daleko veća, kako raste popularnost Hrvatske u svijetu tako ona osim turista privlači i Erasmus studente svojim kvalitetnim sustavom obrazovanja, prelijepim gradovima i prirodi te još uvijek jeftinijim cijenama nego u ostatku Europe. Kada govorimo o kulturi i povijesti, Hrvatska ima dosta toga za ponuditi, krenuvši od starih gradova i zidina pa do onoga najzanimljivijeg studentima a to je činjenica da je Hrvatska služila kao lokacija za snimanje popularne serije Igra Prijestolja koja je u određenoj mjeri i zaslužna za privlačenje studenata.

Ako govorimo o cjenovnoj pristupačnosti, studenti znaju da Hrvatska spada u grupu 3 po životnim troškovima, što bi značilo da su životni troškovi među nižima. Iako se to u posljednjih nekoliko godina promijenilo, studentima iz zapadne i sjeverne Europe i dalje smo povoljnija opcija kada su smještaj i cijene svakodnevnog života u pitanju, pogotovo uzmemo li u obzir prosječne plaće u ostatku Europe. Ipak poražavajuća je činjenica da tek zanemariv broj studenata odluči svoj život nastaviti u Hrvatskoj, tu tražiti posao i osnovati život. Studenti koji se odluče na takav pothvat uglavnom dolaze iz zemalja trećeg svijeta u usporedbi s kojima je život u Hrvatskoj u svakom slučaju bolja opcija.

Osim toga, kvaliteta obrazovanja u Hrvatskoj među boljima je u Europi stoga i nije čudo da broj stranih studenata raste iz godine u godinu. Oni koji odaberu Hrvatsku kao svoju Erasmus destinaciju mogu birati

između raznih programa koja nude jedna od bolje pozicioniranih sveučilišta, a samim time sveučilišta su poradila na prihvatu Erasmus studenata te prilagodbi programa kako bi im to iskustvo ostalo u najljepšem sjećanju. Uzmemo li u obzir COVID-19 pandemiju koja je na jedan period zaustavila odvijanje normalnog života, a samim time i Erasmus programa, bitno je spomenuti kako su svi studenti koji su otišli na Erasmus u drugu državu nakon objave *lockdowna* bili vraćeni u svoju državu. Stvari su se tada odvijale poprilično spontano s obzirom da nitko nije bio spreman na takav scenarij niti je znao što očekivati.

Po povratku u državu studenti su imali dvije opcije, slušati online predavanja na stranom sveučilištu te tako polagati ispite, ili odustati od Erasmusa te nastaviti s predavanjima na svom matičnom sveučilištu. Nakon određenog vremena, Hrvatska se našla među državama koje su imale relativno blage mjere u odnosu na ostatak Europe pa kada su putovanja konačno bila dopuštena, nimalo iznenađujuć nije bio porast broja studenata, koji su procijenili da će veću slobodu kretanja i normalnog života imati u Hrvatskoj nego u vlastitoj državi.

3.7 Motivacija za odlazak studenata na Erasmus programa

Push-pull model motivacije za odlazak na internacionalnu mobilnost predstavlja teoriju koja se često koristi u istraživanjima motivacije studenata za studij u inozemstvu. Model se sastoji od *push* (odgurujući) i *pull* (privlačni) faktora koji utječu na odluku studenata o odlasku na studij u inozemstvo. Kamenov (2020) opisuje kako su odgurujući faktori oni koji potiču studente da napuste svoju matičnu zemlju i uključuju različite socio-ekonomske, političke i osobne čimbenike. Među najčešćim push faktorima su ekonomski razlozi poput nedostatka poslova i mogućnosti napredovanja u karijeri, politička nestabilnost, nemogućnost pronalaska kvalitetne obrazovne ponude u matičnoj zemlji, osobni razlozi poput želje za novim iskustvima i avanturizma, te kulturološki razlozi poput želje za upoznavanjem drugih kultura i jezika. (Breznik et al. 2013)

Proces odlučivanja studenata o odlasku na studij u inozemstvo sastoji se od tri faze. U prvoj fazi, studenti donose odluku o tome da li će uopće otići studirati u drugu zemlju umjesto u svojoj matičnoj zemlji. Ova faza karakterizira prisutnost odgurujućih faktora, što znači da se studenti odlučuju za odlazak iz nekih razloga koji su im neugodni ili negativni, poput nedostatka odgovarajućih programa studija u vlastitoj zemlji, nepovoljnih uvjeta na tržištu rada, političke i ekonomske nestabilnosti, itd. U drugoj fazi, studenti biraju zemlju domaćina za svoj studij. U ovoj fazi, važni su privlačni faktori, što znači da studenti biraju

zemlju zbog nečega što im je privlačno ili pozitivno, poput visokog standarda života, kvalitetnog obrazovnog sustava, atraktivne kulture i društvene scene, itd.(Kamenov 2020)

U trećoj fazi, studenti biraju sveučilište u odabranoj zemlji domaćinu. U ovoj fazi, također su važni privlačni faktori, poput kvalitete nastavnog programa, renomea sveučilišta, dostupnosti financijske pomoći i stipendija, mogućnosti razmjene i suradnje s drugim sveučilištima, itd. (Persson 2006). Važno je napomenuti da ove faze nisu uvijek strogo odvojene i da se studenti često vraćaju na prethodnu fazu kako bi provjerili svoje odluke i razmotrili nove mogućnosti. Također, odluka o odlasku na studij u inozemstvo može biti vrlo složena i ovisi o brojnim faktorima, uključujući financijsku situaciju, jezične sposobnosti, kulturnu osjetljivost i adaptabilnost, itd.

Međunarodna mobilnost postala je sve popularnija opcija za studente koji žele visoko obrazovanje. Persson (2006) nabraja nekoliko čimbenika koji tjeraju pojedince da nastave školovanje u inozemstvu, uključujući:

- Percepcija boljeg obrazovanja: Mnogi studenti smatraju da im studiranje u inozemstvu pruža bolje akademske mogućnosti od onih dostupnih u njihovim domovinama. Ta se percepcija može temeljiti na ugledu ustanove ili programa, kvaliteti obrazovanja ili dostupnosti specijaliziranih tečajeva.
- Razumijevanje kulture: Neki učenici vide međunarodno obrazovanje kao sredstvo da steknu dublje razumijevanje zapadne kulture i da prošire svoje horizonte. Izloženost različitim kulturama, jezicima i načinima razmišljanja može biti obogaćujuće iskustvo koje učenicima pomaže razviti globalnu perspektivu. Nedostatak prilika kod kuće: U nekim slučajevima studenti možda neće moći nastaviti svoje željeno područje studija u svojoj domovini zbog ograničenih mogućnosti ili konkurentskih procesa upisa. Studiranje u inozemstvu može omogućiti studentima pristup programima i resursima koji možda nisu dostupni u njihovim matičnim zemljama.
- Namjera emigriranja: Za neke je studente studiranje u inozemstvu odskočna daska za trajno iseljenje u drugu zemlju. To može biti motivirano željom za boljim životnim standardom, većim mogućnostima za karijeru ili poželjnijim stilom života. Loši socio-ekonomski uvjeti: U nekim slučajevima, loši socio-ekonomski uvjeti u domovini studenta mogu ih motivirati da traže obrazovanje u inozemstvu. To može biti potaknuto čimbenicima kao što su politička nestabilnost, ograničene mogućnosti zapošljavanja ili ekonomske poteškoće.
- Davanje prioriteta obrazovanju i gospodarskom razvoju: Konačno, neke zemlje daju prioritet obrazovanju i gospodarskom razvoju kao sredstvu za promicanje rasta i razvoja. Vlade mogu

ponuditi stipendije ili druge poticaje kako bi potaknule studente da studiraju u inozemstvu i donesu svoje znanje i vještine u svoje domovine. Postoji niz čimbenika koji motiviraju učenike da nastave međunarodno obrazovanje. Ovi čimbenici mogu varirati ovisno o individualnim okolnostima i osobnim ciljevima, ali često uključuju želju za boljim mogućnostima obrazovanja, izloženost novim kulturama i priliku za izgradnju bolje budućnosti za sebe i svoje zajednice. Faktori su važni za privlačenje ljudi u stranu zemlju i mogu biti od velikog utjecaja na njihovu konačnu odluku.

- Znanje i svjesnost o stranoj zemlji - ljudi će biti privučeni zemljama za koje imaju dovoljno informacija i koje se čine zanimljivima. Promocija zemlje putem turističkih informacija, interneta, društvenih medija i drugih medija može privući ljude da posjete i istraže tu zemlju.
- Osobne preporuke - preporuke od prijatelja, obitelji i kolega su moćan faktor koji utječe na odluku o putovanju i mogu dovesti do pozitivnog dojma o zemlji.
- Troškovi - visoki troškovi putovanja i života mogu odbiti ljude od posjeta stranim zemljama, dok povoljne cijene mogu biti privlačne.
- Okruženje (klima i životni stil) - ljude može privući zemlja s ugodnom klimom, prirodnim ljepotama, kulturnim bogatstvom i društvenim životom.
- Geografska blizina - zemlje koje su geografski blizu mogu biti privlačnije za posjetitelje zbog nižih troškova putovanja i lakše dostupnosti.
- Društvene veze - posjete stranim zemljama mogu biti povezane s obiteljskim i prijateljskim događajima, poslovnim putovanjima i društvenim okupljanjima.
- Ekonomska suradnja sa zemljom porijekla i političke veze - dobre gospodarske veze i politički odnosi između dviju zemalja mogu povećati međusobno putovanje i turizam.
- Kvaliteta obrazovanja - zemlje s visokim standardima obrazovanja mogu privući studente koji traže visoko kvalitetno obrazovanje i stipendije.
- Buduće karijerne prilike - zemlje s razvijenim gospodarstvom i tržištem rada mogu privući ljude koji traže bolje karijerne prilike.
- Sigurnost zemlje i niska stopa kriminala - zemlje s niskom stopom kriminala i visokom sigurnošću mogu privući posjetitelje

Motivacije za odlazak na studij u inozemstvo mogu biti različite za svaku osobu i ovisiti o njihovim ciljevima i prioritetima. Uz to, mogu postojati i druge motivacije koje nisu obuhvaćene u push-pull modelu, kao što su želja za avanturom ili upoznavanjem novih ljudi. Osobni razvoj je jedan od najčešćih razloga za odlazak

na studij u inozemstvo. Mnogi studenti žele iskusiti život u drugoj kulturi i razviti se na osobnom planu. Želja za međukulturalnim iskustvom i usvajanje novih vještina često je motivirajuća snaga.

Iskustvo života u inozemstvu također je čest razlog za odlazak na studij u drugu zemlju. Studenti žele proširiti svoje vidike i dobiti nova iskustva, a želja za putovanjem može biti sastavni dio te motivacije. Uz to, želja za upoznavanjem novih ljudi i stvaranje prijateljstava s ljudima iz različitih dijelova svijeta također može biti motivacija. Povećanje konkurentnosti na tržištu rada također je važan razlog za odlazak na studij u inozemstvo. Studenti se nadaju da će međunarodno iskustvo i dodatna vještina stranog jezika poboljšati njihove izgleda za zapošljavanje nakon studija.

Osim toga, želja za akademskim uspjehom i stjecanje novih znanja može također biti motivacija za odlazak na studij u drugoj zemlji. Poboljšanje znanja stranog jezika također može biti motivacija za odlazak na studij u inozemstvo, a povezano je s akademskim i profesionalnim ciljevima. Učenje stranog jezika u zemlji u kojoj se govori jezikom koji želite usavršiti može biti vrlo učinkovito i pružiti bogatiji jezični i kulturni kontekst.

Konačno, spoznaja o svijetu i zabava također mogu biti motivacijski faktori za odlazak na studij u inozemstvo. Studenti se nadaju da će dobiti širu perspektivu na svijet i razumijevanje drugih kultura. (Kamenov 2020). Osim toga, želja za zabavom i avanturom također može biti dio motivacije. Istraživanje provedeno u Hrvatskoj ukazuje na to da su studenti najvažnije ciljeve akademske mobilnosti vezali uz učenje stranih jezika, pronalazak posla nakon povratka, profesionalno usavršavanje i osobni razvoj. (Crikvenčić 2020). To ukazuje na to da su studenti svjesni važnosti stjecanja novih znanja i vještina, kao i povećanja konkurentnosti na tržištu rada.

Manje važni ciljevi uključuju stjecanje samostalnosti, dobar provod i mogućnost ostanka u inozemstvu. (Vusio 2017). To može ukazivati na to da su studenti svjesni ograničenja akademske mobilnosti, odnosno da to nije trajno rješenje za poboljšanje životnog standarda i ostvarenje karijere. Važno je istaknuti da su djelomično važni ciljevi navedeni u istraživanju bili stjecanje korisnog životnog iskustva, upoznavanje novih ljudi i novih kultura.

4. ISTRAŽIVANJE MOTIVACIJA ERASMUS STUDENATA: ZAŠTO SE PRIJAVLJUJU I GDJE ŽELE IĆI

Istraživanje provedeno na temelju boravka studenata na inozemnim sveučilištima dalo je zanimljive podatke njihovog gledišta na sveukupnu situaciju, razloge zbog kojih idu na Erasmus te razmišljanja o vremenu provedenom izvan vlastite države.

4.1. Metodologija istraživanja

Ovo kvalitativno istraživanje je provedeno metodom problemski usmjerenog (dubinskog) polustrukturiranog intervjua. Izabran je tip polustrukturiranog intervjua po unaprijed pripremljenim pitanjima koja za cilj imaju spontani, otvoreni razgovor sa sudionicima istraživanja. Polustrukturirani intervjui koji se provodio tijekom istraživanja sadržavao je pitanja čija je građa jednostavna za čitanje i razumijevanje. Potom je odrađena cross case analiza preko koje su se izvukle ključne teme kako bi se lakše identificirale sličnosti i razlike. Potreban broj ispitanika određen je na 6 osoba kako bi se istražila njihova motivacija i iskustva koja su stekli tijekom boravka na Erasmusu i kako bi se utvrdilo na koji način je program utjecao na njihove živote. Svi ispitanici su sa Sveučilišta u Splitu.

4.2 Instrumenti za prikupljanje podataka

Prikupljanje podataka predstavlja bitnu fazu procesa istraživanja. Način na koji će se podaci prikupiti u velikoj će mjeri utjecati na samu kvalitetu istih podataka. Metoda polustrukturiranog intervjua omogućila je fleksibilnost pri prikupljanju podataka i opušten razgovor. Rezultati će biti prikazani kroz 4 glavne teme koje će opisivati stajališta studenata. Prva tema će obraditi motive odlaska, očekivanja prije samog programa. Druga tema će govoriti o iskustvu kroz koje će se opisati kulturološke razlike i poznanstva ostvarena na programu. Treća tema će sadržavati usporedbu sveučilišta, način rada te nova znanja i vještine koja su usvojena. Te na kraju četvrta tema će govoriti o vlastitim promjenama studenata, njihov stav i mišljenje o cjelokupnom programu naknadno.

4.3 Rezultati

Motivi odlaska

Glavni motiv svih studenata koji su sudjelovali u istraživanju je upoznavanje novih kultura i ljudi, stvaranje novih poznanstava te potencijalnih prijateljstava koja bi mogla potrajati. Također, većini njih je velika želja bila provesti nekoliko mjeseci života u stranoj državi upoznati se поближе s novom kulturom i istražiti ono što država nudi, bili to izazovi ili nove avanture. Većina njih je potvrdila kako su se na program prijavili da unaprijede i prošire svoja akademska znanja te si na taj način poboljšaju mogućnosti za buduće zaposlenje. Za one ostale kojima to nije bio primarni cilj, glavni motiv je bio prikupljanje novih životnih iskustava, micanje iz zone komfora te upoznavanje samog sebe za koje kažu kako je puno realnije ukoliko svaki dan nisi okružen već poznatim ljudima, ugodnoj atmosferi ili unaprijed poznatim događajima od kojih nema prevelikih odstupanja. Učenje novog jezika je još jedna stavka koju su svi studenti naveli kao jedan od glavnih motiva za odlazak na erasmus, nekima kao vlastita želja i zadovoljstvo a drugima za lakše konkuriranje u poslovnom svijetu. Posljednja stvar koju je većina njih navela jest kako postoji mogućnost da dođe do teže prilagodbe na sve novitete koji ih očekuju ali da su uzbuđenje i želja dovoljno veliki da ih ne spriječe u odlasku.

Iskustvo tijekom boravka u stranoj državi

Studenti koji su sudjelovali u istraživanju, za boravak na Erasmus+ programu odabrali su Austriju, Poljsku, Portugal i Španjolsku. Iako su neki od njih boravili i istoj zemlji, iskustva i viđenje stvari se pomalo razlikuju. Većina ih je rekla kako su iskustva tijekom Erasmusa izvanredna. Kao najpozitivniju stvar svi su odabrali upoznavanje novih ljudi i dijeljenje iskustava. Svi su rekli kako su kulture i običaji drugačiji nego u njihovoj matičnoj zemlji, ali su se trudili i uspjeli, neki više neki manje, prilagoditi. Ono što su svi zaključili jest kako su im te razlike u konačnici obogatile čitavo iskustvo i pomogle da bolje razumiju svijet. Veliki doprinos tamo dali su im i novi prijatelji iz zemalja diljem svijeta s kojima su stvorili duboka prijateljstva koja traju i danas. Ipak neki su rekli kako su se suočili s određenim izazovima, ponajviše s pronalaskom stanova i jezičnom barijerom koja je najizraženija bila u Portugalu i Španjolskoj zbog slabog poznavanja engleskog jezika od strane lokalaca. Navode kako stvar poput te definitivno otežava život i komunikaciju posebice u trenucima u kojima je upravo komunikacija ključna

kako bi se došlo do krajnjeg cilja. Osim toga neki od njih navode kako im financijska sredstva osigurana od strane programa nisu bila dovoljna za podmirivanje svih troškova i obveza te su morali posezati za vlastitom ušteđevinom ili su im u pomagali roditelji. Oni koji su za razmjenu odabrali Španjolsku i Portugal govore kako bi se tamo definitivno vratili jer je način života dosta sličan onome u Hrvatskoj, priroda i gradovi prekrasni te da im čak ni skuplja prometna povezanost s ostatkom Europe ne bi bio problem s obzirom da obje države nude toliko toga za vidjeti i doživjeti. S druge strane, studenti koji su za razmjenu odabrali Austriju i Poljsku upravo prometnu povezanost i pristupačnost avionskih karata navode kao najpozitivniju stvar čitavog Erasmusa, koja im je omogućila da posjete veći broj europskih država. Iako lokalce opisuju kao dosta hladnije i suzdržanije od južnih i zapadnih europskih naroda sveukupan dojam su im popravili studenti iz drugih zemalja s kojima su razvili prijateljski odnos. Zanimljiva stvar je da iako su bili u istim državama dio studenata iskustvo iz Austrije opisuje kao hladno, rezervirano i po mnogim parametrima drugačije od onoga na što su navikli u Hrvatskoj, dok drugima te iste stvari nisu toliko smetale u svakodnevnom načinu života.

Usporedba sveučilišta

Usporedba sveučilišta dosta je kompleksna tema s obzirom da viđenja iste stvari može biti različito i ono što jedni smatraju dobrim drugima može biti potpuno loše. Osim toga doživljaj samog sveučilišta na Erasmus ovisiti će o tome koliko kolegija studenti imaju i koliko obveza moraju ispuniti. Svi studenti su naveli kako smatraju da su tijekom boravka na inozemnim sveučilištima stekli neka nova znanja i vještine koja će im biti korisna u budućnosti. Ponajviše novi jezik, međuljudske vještine, upravljanje vremenom te sposobnost rješavanja problema. Interakcija s kolegama i profesorima dovela ih je do boljeg razumijevanja ljudi općenito ali i drugačijeg načina razmišljanja od onog kojeg su imali prije dolaska na erasmus. Većina ih smatra kako su profesori na sveučilištima vrlo stručni i predani svom poslu te da pružaju kvalitetnu nastavu. Ono što su neki od njih istaknuli je puno bolja povezanost profesora sa studentima, veće razumijevanje i bolju podršku od one koje imaju na matičnom sveučilištu što dovodi do toga da su studenti puno angažiraniji i uključeniji u studentske grupe i projekte. S druge strane neki od ispitanika navode kako nisu imali dovoljan broj kolegija koji su zahtjevali veći boravak na sveučilištima te kako je sama organizacija lošija od one na matičnom sveučilištu. No bez obzira na to iskustvo navode kako je svakako bilo korisno vidjeti druge perspektive i pristup akademskoj izvrsnosti.

Razmišljanja i stav prema sudjelovanju

Posljednja tema istraživala je razmišljanja studenata koji su bili na Erasmus+ programu. Njihove stavove o cijelom programu nakon završetka, ono što će im najviše ostati u sjećanju te cjeloukupni dojam koji je program ostavio na njih. Svi studenti koji su sudjelovali u istraživanju su rekli kako su tijekom Erasmus-a stekli nova znanja i vještine koja će im zasigurno koristiti u budućnosti. Složili su se kako su makar u nekoj razini savladali novi jezik, naučili bolje upravljati vremenom i zadanim obvezama a u najvišoj mjeri promijenili mišljenje o sebi i svijetu oko sebe. Svi su rekli kako je sudjelovanje u programu izuzetno vrijedno iskustvo i prilika osim za stjecanje novih vještina, upoznavanje novih ljudi a sama misao imati prijatelje diljem svijeta i iz različitih kultura za njih predstavlja najveće bogatstvo. Većina smatra kako će im ovo iskustvo pomoći u budućnosti pri zapošljavanju i otvaranju potencijalnih vrata u globalnom gospodarstvu. Naveli su kako je većina njih nakon povratka na matično sveučilište pokušala iskoristiti svoje iskustvo sa Erasmus-a te su postali aktivniji u studentskim organizacijama i klubovima na fakultetu. Uključili su se u razne projekte i inicijative koje se bave internacionalizacijom, ali i u one ostale koji za ciljeve imaju neke druge stvari. Kao najdraže trenutke izdvojili su druženja i putovanja u druge gradove i zemlje, sudjelovanje u projektima organiziranim od strane studentskih organizacija. Smatraju kako su im sve te stvari pomogle da se nauče snaći u novim situacijama i prilagode različitim okruženjima. U konačnici, ono s čime su se svi složili jest da je važno da i u budućnosti sveučilišta nastave podržavati Erasmus+ program i pružaju studentima mogućnost da žive u inozemstvu. Izlazak iz zone komfora, učenje o akademskoj disciplini iz druge perspektive, razvoj samostalnosti i veće sigurnosti u sebe te viđenje nečeg novog su sve pozitivne stvari koje program pruža. Bez obzira na financije koje mogu biti problematične, nekakve jezične barijere ili mogućnost poboljšanja u vidu prijave i izbora sveučilišta, prednosti koje program pruža neusporedivo su veće i brojnije. Svi su se jednoglasno složili kako bi sudjelovanje svakako preporučili svima jer ono što ostaje nakon njega je nevjerojatno iskustvo koje mijenja život.

4.4 Rasprava

Rasprava na temu iskustva na Erasmus+ programu može se proširiti na brojne aspekte i perspektive. Prethodno istraživanje uključivalo je iskustva šestoro studenata koji su sudjelovali u programu te njihove različite ciljeve i doživljaj cjeloukupnog programa. Ono u čemu su rezultati slični s literaturom

svakako je odabir država gdje se pokazalo istinitim kako većina studenata za svoju destinaciju bira mediteranske ili srednjeeuropske zemlje, što zbog sličnosti načina života, blizine ali i financija koje su kako i literatura navodi puno pristupačnije na jugu nego na sjeveru Europe. Osim financija na odabir su utjecale i vremenske prilike, pokazalo se kako studenti prije biraju toplije krajeve od onih hladnih i kišovitih. Istina je kako su većini kulturološke razlike bile izazovne ali ne i nemoguće za prilagodbu u čemu su im uvelike pomogli nova poznanstva i prijatelji.

Moglo bi se raspravljati o tome što točno Erasmus+ program pruža studentima kao i zašto je važno za studente da se uključe u takve programe. Iako su naveli kako su postojali izazovi s kojima su se susreli, sva ta iskustva su na kraju imala pozitivan učinak na njihov osobni i profesionalan razvoj, a doprinos programa u vidu stvaranja otvorenijeg i tolerantnijeg društva u cjelini je nešto čemu cijela zajednica na kraju teži.

5. ZAKLJUČAK

Na tematsko pitanje zašto se studenti prijavljuju i kamo žele ići odgovora je beskonačno mnogo. Svaki odgovor temelji se na pojedincu, njegovim željama i očekivanjima o načinu života i mjestom na kojem se vidi u budućnosti. Neupitno je kako postojanje ovakvog programa doprinosi, kako studentima koji sudjeluju u njemu, tako i državama i sveučilištima iz kojih i u koja dolaze. Pozitivna stvar Erasmus+ programa je što svake godine sve više raste, samim time uključuje sve veći broj studenata i zemalja koji sudjeluju a u posljednjih nekoliko godina uključuje učenike osnovnih i srednjih škola, samo u nešto kraćem angažmanu.

Kao ključan doprinos istraživanja bitno je naglasiti podudaranje izjava studenata o načinu odabira države, motivima prilikom odabira, odnosima između sveučilišta te samom doživljaju čime sami program dobiva na važnosti i kredibilitetu.

Nadalje, istraživanje je potvrdilo da je studentima glavna vodilja pri odluci da odu na Erasmus+ program upravo novi prijatelji i poznanstva koja se nastave njegovati godinama, mogućnost posjeta drugim državama, izazovi koji ih očekuju a koje je uz podršku lako prevladati te avanture koje je riječima teško opisati. A osim višemjesečnog boravka u drugoj zemlji, postoji i mogućnost pronalaska posla u istoj te na taj način stvaranja bolje budućnosti, odnosno budućnosti kojoj pojedinac teži. Kako uvijek postoji druga, malo manje pozitivna strana, nije izostala ni ovdje. Iako ispitanici nisu imali većih neugodnih situacija u smislu, negativnih komentara, osude i odbacivanja od strane društva, treba biti svjestan kako postoji broj takvih studenata koji se susretnu s ružnijom stranom erasmusa, bilo od strane drugih studenata ili sveučilišta.

Što dovodi do dijela istraživanja koje se odnosilo na usporedbu sveučilišta koje je pokazalo dosta različitosti, u smislu da postoje sveučilišta koja zaista ne zahtijevaju mnogo od studenata, dok ima i onih koji će se za ECTS bodove sa stranog sveučilišta morati malo više potruditi, dati više angažmana i sudjelovati u raznim projektima i organizacijama. Također, na takvim sveučilištima ispiti imaju veliku težinu, odnosno nisu tu samo kako bi se održali već je za pozitivnu ocjenu potreban ozbiljan rad i trud. Bilo kako bilo, postoje studenti kojima će takav stav sveučilišta odgovarati, pomoći im da ne izgube radne navike te da se malo više potrude kako bi došli do krajnjeg rezultata.

Na samom kraju, bez obzira na veliki broj država koje su već uključene u program, svakako bi bilo dobro kada bi mu se pridružile i zemlje s ostalih kontinenata te malo više potaklo studente da se okušaju i u

zemljama slabijeg ekonomskog standarda, jer iskustvo stečeno u tih nekoliko mjeseci je neprocjenjivo i nešto što svaki student vječno pamti.

LITERATURA

1. Agencija za mobilnost i programe Europske Unije (2017). Rezultati analize izvješća sudionika mobilnosti - Erasmus+ Ključna aktivnost 1. Odjel za koordinaciju osiguranje kvalitete programa Erasmus+ u Zagrebu. Dostupno na: https://www.mobilnost.hr/cms_files/2017/12/1513240330_izvjestaj-analizaizvjesca-sudionika-mobilnosti-za-objavu.pdf (21.3.2023.)
2. Agencija za mobilnost i programe Europske Unije (2021). Erasmus+. AMPEU - Erasmus+ (mobilnost.hr)
3. Breznik, K. i Gologranc, G. (2014). Erasmus Mobility on the Institutional Level, Management, Knowledge and Learning International Conference 2013, Portorož, Slovenija, 25-27 lipnja 2014. Celje: ToKnowPress.
4. Breznik, K., Skbinjek, V., Law, K. i Đaković, G. (2013). On the Erasmus Studen Mobility for Studies, Management, Knowledge and Learning International Conference 2013, Zadar, Hrvatska, 19-21 Bangkok; Celje; Lublin: ToKnowPress.
5. Carbonell, Joan Anton: Cost of living for Erasmus students (2007.) dostupno na; https://www.academia.edu/1795164/Cost_of_living_for_ERASMUS_students (21.3.2023.)
6. Cirkvenčić, F. (2020). Kvaliteta života stranih studenata na primjeru Zagreba u okviru međunarodne mobilnosti na prostoru Europe. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet. Preuzeto s <https://repozitorij.pmf.unizg.hr/islandora/object/pmf:8296/datastream/PDF/view> (21.3.2023.)
7. Derzsi, A.; Derzsy, N.; Káptalan, E. i Néda, Z. (2011). Topology of the Erasmus student mobility network. *Physica A*. 390(1): 2601-2610.
8. Dragun, A., Relja, R. (2006). Akademska mobilnost studenata: Stavovi studenata Ekonomskog fakulteta u Splitu. *Revija za sociologiju*, 37(2), 63-76. dostupno na; <https://hrcak.srce.hr/13266> (20.3.2023.)
9. European Commission. (2012). Erasmus – Changing lives, opening minds for 25 years. Luxembourg: Publication Office of the European Union.
10. European Commission. (2015). Erasmus – Facts, Figures & Trends. The European Union support for student and staff exchanges and university cooperation in 2013-14. Luxembourg: Publication Office of the European Union.

11. Europski strukturni i investicijski fondovi. (2018). Internacionalizacija visokog obrazovanja. Preuzeto s <https://strukturnifondovi.hr/natjecaji/internacionalizacija-visokog-obrazovanja/> (21.3.2023.).
12. Institut za razvoj obrazovanja. (2008). Povećanje mobilnosti hrvatske akademske zajednice: ulazak Hrvatske u program Erasmus: priručnik. Zagreb.
13. Juričić, J. (2011). Projektna realizacija Erasmus programa za cjeloživotno učenje na Sveučilištu u Rijeci-Buddy projekt [Project Implementation of the Erasmus Lifelong Learning Programme at the University of Rijeka-Buddy Project]. (Unpublished master's thesis). Ekonomski fakultet, Rijeka.
14. Kamenov L. (2020), Stavovi studenata prema nastavi na daljinu. Neobjavljeni diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:908415>
15. Krasić, S. (2004). Počeci hrvatskoga visokog školstva u okviru ranih sveučilišnih gibanja u Europi. Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU, 22, 121-172.
16. Lider. (2016). Što je internacionalizacija visokog obrazovanja i zašto je važna. Retrieved from <https://lidermedia.hr/znanja/sto-je-internacionalizacija-visokog-obrazovanja-i-zasto-je-vazna-123050?fbclid=IwAR15Vc7GCEs40OaenZWJSBkZjdfkFKv2TBdKaQlFTwFFPidJus3kEMMgmgwg>
17. Lider: Što je internacionalizacija visokog obrazovanja i zašto je važna (2016.) <https://lidermedia.hr/znanja/sto-je-internacionalizacija-visokog-obrazovanja-i-zasto-je-vazna-123050?fbclid=IwAR15Vc7GCEs40OaenZWJSBkZjdfkFKv2TBdKaQlFTwFFPidJus3kEMMgmgwg>
18. Persson, A. (2006). Sudjelovanje studenata u upravljanju visokim obrazovanjem u Europi: izvještaj Vijeća Europe. Zagreb: Agram naklada.
19. Povećanje mobilnosti hrvatske akademske zajednice: ulazak Hrvatske u program Erasmus : priručnik. Zagreb : Institut za razvoj obrazovanja, 2008.
20. Radić, M. (2018). Internacionalizacija visokoškolskog obrazovanja. Diplomski rad, preddiplomski, Filozofski fakultet, Split, Hrvatska.
21. Strahija, A. (2022). Motivacija maturanata za odlazak na Erasmus+ studijski boravak. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet. Preuzeto s <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ffzg%3A6473/datastream/PDF/view> (21.3.2023).
22. Vusio D. (2017) Mrežna analiza mobilnosti hrvatskih visokih učilišta u okviru programa Erasmus+. Neobjavljeni diplomski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Sažetak

Svijet je sve više pod utjecajem procesa globalizacije i internacionalizacije. Prepoznata je njena važnost u okviru visokoškolskog obrazovanja te se sustavi visokoškolskog obrazovanja rapidno mijenjaju pod njenim utjecajem. Kako bi se prepoznali učinci internacionalizacije u visokoškolskom obrazovanju, odnosno, promjene u strukturi i aktivnosti koje označavaju internacionalizaciju, treba je definirati. Internacionalizacija označava stvaranje i održavanje suradnje između država, naroda i pojedinaca iz tih naroda kao sredstvo u globalizaciji svijeta. Obuhvaća tri elementa: ograničenje ili ukidanje suverenosti države na internacionaliziranom području, postojanje šireg interesa, te stvaranje međunarodnog sustava upravljanja internacionaliziranim područjem preko različitih tijela predviđenim međunarodnim pravom. Jedan od oblika internacionalizacije svakako je i Erasmus+ studijski boravak, odnosno međunarodna razmjena u kojoj studenti odlaze studirati na jedno od stranih sveučilišta pri čemu ostaju upisani na svoj matični fakultet. Istraživanje je provedeno uz pomoć dubinskog polustrukturiranog intervjua na 6 studenata sa Sveučilišta u Splitu te rezultati ukazuju na spoznaje o njihovom gledištu na sveukupnu situaciju, razloge zbog kojih idu na Erasmus te razmišljanja o vremenu provedenom izvan vlastite države. Rezultati nadalje ukazuju da boravak na inozemnom sveučilištu ima pozitivan utjecaj na studente, pružajući im priliku da steknu novi uvid u svijet, upoznaju nove ljude i razviju osobne i profesionalne vještine. Što se tiče institucionalne razine, institucije visokog obrazovanja kroz internacionalizaciju unapređuju kvalitetu svoje institucije kao i studijskih programa, čime se omogućuje razmjena znanstvenih iskustava te se stvaraju okolnosti povoljne za razvoj inovacija.

KLJUČNE RIJEČI: Internacionalizacija, visokoškolsko obrazovanje, mobilnost, Erasmus+, motivacija

Summary

The world is increasingly influenced by the process of globalization and internationalization. The importance of internationalization in higher education is recognized, and higher education systems are rapidly changing under its influence. In order to recognize the effects of internationalization in higher education, that is, changes in the structure and activities that mark internationalization, it needs to be defined. Internationalization means the creation and maintenance of cooperation between states, peoples and individuals from these peoples as a tool in the globalization of the world. It includes three elements: the limitation or cancellation of the sovereignty of the state in the internationalized area, the existence of a wider interest, and the creation of an international system of management of the internationalized area through various bodies provided for by international law. One of the forms of internationalization is certainly the Erasmus+ study stay, that is, an international exchange in which students go to study at one of the foreign universities while remaining enrolled at their home faculty. The research was carried out with the help of an in-depth semi-structured interview with 6 students from the University of Split, and the results indicate knowledge about their point of view on the overall situation, the reasons for going to Erasmus and thoughts about the time spent outside their own country. The results further indicate that a stay at a foreign university has a positive impact on students, providing them with the opportunity to gain a new insight into the world, meet new people and develop personal and professional skills. As for the institutional level, higher education institutions through internationalization improve the quality of their institution as well as study programs, which enables the exchange of scientific experiences and creates favorable circumstances for the development of innovations.

KEYWORDS: Internationalization, higher education, mobility, Erasmus+, motivation

PRILOZI

GRAF

Graf 1 Broj Erasmus studenata u Hrvatskoj od 2010 do 2017. godine	31
---	----

SLIKE

Slika 1 Države sudionice Erasmus+ programa	Error! Bookmark not defined.
Slika 2 Usporedba programa iz različitih godina	17
Slika 3 Raspored studenata po gradovima	27
Slika 4 Broj studenata po određinom gradu s obzirom na regiju iz koje dolaze	29

TABLICE

Tablica 1 Iznosi financijske potpore	25
--	----